

IWOZAS ERETAS

PAT'S REIKALAS

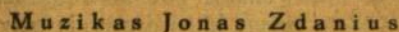
PLANAI EGZILĖJE

- Kūrybai reiklia emocijos ir mielės
- Dausuva — Pakšto paskutinė vizija (rašo Juozas Eretas).
- Pokalbis su muziku Jonu Zdanium
- Arnoldo Vokataičio koncertas Los Angeles.
- Sesers Jurgitos Saulaitytės eilėraščių
- K. Almenas skrodžia uždraustąjį Sudaną.
- Išena Lietuvių Enciklopedijos XV tomas — Lietuva.
- Ar lietuvių išievių kūryba yra lietuviška?
- Kūrybinio žodžio rečitalis.
- Dvi naujos plokštelės.
- Kultūrinė kronika.
- Nauji leidiniai.

"DAUSUVA"

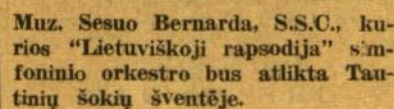
Totiesmiņi įvykiai visai patvirtino jo pratumus: Nauji imigrantai į JAV pamažu atsitolino nuo Lietuvos ir jų vaikai pradėjo leisti šaknis svetimoje kultūroje. Nors tai ir nuliūdino profesorių, bet tai kartu ir sustiprino jo pasiryžimą ieškoti žemės antrajai Lietuvai. "Paskutiniaisiais metais Pakštas ypatingai buvo surūpinęs kolonizacijos klausimu", konstatavo, karštai pritarėdamas, Anatolijus Kairys (Chicagoje). "Sąkyčiau, jis (šių veiklų) suaktyvino, lyg nujausdamas artėjančią mirtį. Ta, ką mes vadiname "Dausuva", turėjo būti pastovus tikis, pionieriškais pavaldžiais tvarkomas, idealistų apgyvendintas su tikslu kultivuoti savo kalbą ir bendrai saugoti savo kultūrą. Dėl to jis iš naujo suskato važinėti, iškodamas pavirankaus kempelio su minimali-

(Nukelta į 2 psl.)



Pokalbis su muziku Jonu Zdanium, Trečiosios lietuvių tautinių šokių šventės šokių muzikos paruošėju simfoniniam orkestrui ir jo dirigentu pačioje šventėje.

Tylus, mėgstas ramumą, pareiingas ir punktualiai darbštus yra muz. Jonas Zdančius. Jo vardą minime dažnai ruošiamų Dainų ir Tautinių šokių švenčių programomis. Antroje jo tričiojoje dainų ir šokių šventėse jam teko dirbti repertuaro komisijose, jom va



dovauti ir tautiniams šokiams paruošti muziką. Tai darbai, reikalauję begalinės kantrybės, darbo, kūrybos, bet užtat mūsų kultūrinio gyvenimo kelyje palikę gilius pėdsakus.

Artėjant Trečiajai tautinių šokių šventei netikėtai užklumpa muz. Jona Zdanų jo kukliame darbo kambaryje, ramiaiame Chicagos priemiestyje — Evanstone. Ir dabar jis čia paskendęs atskubančios šventės rūpesčiuose. Maloniame pokalbyje bendrume jo darbų takais, kurie veda į pačią šokių šventę, kur gerėsimės ne vien tiktai tautinių šokių, bet ir muz. J. Zdaniaus tam šokiui aranžuota palyda — gražia muzika.

— Kaip įsivaizduojate Trečiąją tautinių šokių šventę ir kuomet ji skirsis nuo ankstyvesniųjų? — kreipiu jo dėmesį į pačią esmę.

— Ši šventė ruošiamą mūsų valstybės 50 metų atkūrimo sukakčiai atžymėti, todėl ji bus ypatingai išskili. Joje dalyvaus imponuojantis skaičius šokėjų. Šokių

palydai gros dvigubai didesnis simfoninis orkestras, nei ankstyvesnėse šokių šventėse grojo. Ketą šokių palydės moterų choras ir solistas drauge su simfoniniu orkestru. Patį šventę skirsis nuo ankstyvesniųjų programos įvairumu ir dalinai šokių naujumu.

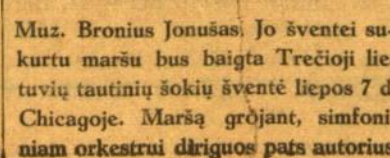
— Jums teko paruošti šokiams muziką. Į ką daugiausia kreipėte dėmesio?

— Šokių šventė yra masinis spektaklis. Muzika yra tik šokių palyda. Iš šokių pagrindinių melodijų, ruošdamas muziką orkestrui, ypatingą dėmesį kreipiau į melodijų ir ritmo išryškinimą. Taip pat nevengiau rašyti muziką, kuri būtų spalvinga. Visuose šokių muzika yra originali ir graži.

— Musų spaudoje buvo užuo-
minų ir bandyta siūlyti, kad šven-
tėje grotų pučiamųjų arba liau-
dies instrumentų orkestrai arba
net akordeonai. Kas lėmė pasi-
rinkti simfoninį orkestrą?

— Norėčiau pažymėti, kad pučiamųjų orkestras yra muzikinis griozdas. Pirmiausia jis yra labai ribotų spalvų, nes visi instrumen-

pučiamieji ir tas nuolatinis tem-



bro skambējimas darosi nuobodus ir ikvrus.

Liaudies instrumentų orkestras būtų priimtinas, tačiau esamose sąlygose neturime iš ko sudaryti atitinkamo orkestro sastato.

Akordeonas, tikriau jo protai pas — armonika, yra mūsų liaudyje atneštinis iš Rytų instrumentas ir mūsų liaudies muzikoje svetimas ir neįbedingas. Ir kaip atrodytų pati Tautinių šokių šventė, girdint vien monotonišką akordeonų skambesį? Tai dvelktų menkumu, keltų nuobodulį ir įkyrumą kartu.

Simfoninio orkestro privalu-
mai visai kiti. Jis apima tris in-
strumentų grupes — styginių, pu-
čiamųjų ir mušamųjų. Stygiai
instrumentai, kurie yra tikrieji or-
kestro patricijai, savo tembru vi-
ša orkestro sąsaskamibi apgaubia
aksoniniu žvelnumu. Visumoje
simfoninis orkestras yra absoliu-
čiai tinkamas bet kurio žanro
muzikai atlikti. Simfoninis orkes-
tras lygiai geras ir Beethoveno
simfonijoms, ir Strauss valsam
bei polkoms.

Samdomųjų orkestrantų kaina yra vienoda, tad kodėl nesinaudoti pačia geriausia galimybe šiuo atveju simfoniniu orkestru.

— Kokių naujovių muziko-
srityje galime tikėtis išgirsti šioje
šventėje ir kas dar džiugintų žiū-
rovą?

— Šventės orumui tiks ir dviejų muzikų — Br. Budriūno ir Br. Jonušo specialiai šventei ruošiami maršai, kurių vienas bus grojamas šventės pradžioje, kitas šventės užbaigai. Abejuosius maršuos ypač panaudoti lietuvių liaudies motyvai.

Sios šventės programą sudarant, buvo kreipiamas dėmesys į palvairinimą šokių pobūdžio, į tam buvo parinkta keli šokiai kuriems yra būtina dainos palyda, pvz. Jėvario tiltas, kur vyks ta dialogas tarp vyrų ir moterų nusakant šokio vyksmą. Moteris atstovaus moterų choras, kur ruošia seselė Bernarda iš Marijos aukšt. mokyklos mergaitės ir kelių Chicago chorų talkininkai. Minėtame šokyje vyrus atstovaus Algirdas Brazis.

KŪRYBAI REIKIA EMOCIJOS IR MEILĖS

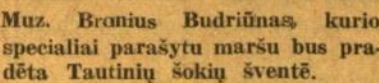
Atlyginimai ir kūrybinis nasitenkinimas

Meno kūrējas ir išradējas istorijōs eigoje proporcingai visada labiau skurdō, negu amatininkas, profesionalas ar specialistas. Ir tai liudija pasaulio daugiau materialistinē, negu idealistinē darbo supratimā. Net emigracijoj dažnai galvojama, kad už kūrybinē darbā nereikalingas joks atlyginimas, nes kūrējas kūrinē tikriausiai ir sukūrēs su giliu asmeninīu pasitenkinimu ir toki būdu yra gaves dalį savo neįkainuojamo atpildo.

Palikdami nuošaliai neginčijamą faktą, kad mūsų kūrėjų darbas yra svarbesnis už eilinių, nekūrybinių darbų ar pasitarnavimą ir jų atlyginimas neturėtų būti pamištas, pažvelkime į patį kūrėjų ir jo kūrybinių džiaugsmų atpildą, pasvarstydami, kiek atlyginimo stoka turėtų veikti į išėvio kūrėjo kūrybinį polėkį.

Mēs zināme, ka daudzu cilvēku reliģiozās pārliecības pamatā ir ticība materiālajam pasaulim un materiālajai dzīvei. Šādā ziņā reliģiozitāte ir materiālisms. Tāpat kā materiālisms ir reliģiozitātes pamats, tā arī reliģiozitāte ir materiālisma pamats. Reliģiozitāte ir materiālisma izpausme, kas ir nepieciešama materiālisma pastāvēšanai. Materiālisms ir reliģiozitātes pamats, kas ir nepieciešams reliģiozitātes pastāvēšanai.

Istorijos eigoje buvo apščiai kūrėjų, kurie buvo reikalingi piniginio atlyginimo, bet daug jų dirbo ilgus metus ir visai be jokio atlyginimo, dirbo tik savo asmeniškam pasitenkinimui. Gabus kūrėjas gaudavo dažnai daugiau pasitenkinimo iš savo kūrybos, kaip iš jos piniginio atpildo. Ir retas buvo tas, kuris tikėjosi iš savo kū-



Sventės spalvingumui ir nuotaikai labai tiks seselės Bernardos lietuviška rapsodija, duodanti publikai malonią atvangą. Kūriny svertingas. Seselės Bernardos rapsodijoje panaudoti daugiau ar mažiau žinomi, gražūs

rinių vien tik materialinio at-
lyginimo.

Šiandien, jei kas dirba nela-
bai įdomų darbą ar yra ver-
čiamas daryti tai, kas jam ma-
žiau patinka, jis nėra tuo pa-
tenkintas. Gi kūrejas dirbo ir
kuria vien dėl to, kad jis nori
kurti, kad tai jam patinka, ne-
žiūrint, kiek jis gaus už savo
kūrybą. Pati kūryba turėtų jį
gausiai apmokėti, kaip atstik-
tinis atlyginimas. Atrodo, čia
ir slepiasi pati gražiausia kū-
rybos dalis, jos dvasinis pasi-
tenkinimas, kuris kartu yra ir
vienas iš pačių brangiausių
žmogaus gyvenimo gerių.

Žmonės šiandien išleidžia šimtus tūkstančių žuviniai, pasilinksminimams, sportams, antikinėm senienom, retiems pašto ženklams ir kitiems nebūtinai reikalingiems daiktams. Ir visa tai vien dėl asmeninio malonumo. O ekonomistai mums sako, kad malonumas yra "gėris" ir kad gėris turi savo ekonominę vertę. Taigi pasitenkinimas, pagal juos, yra geras dalykas ir dėl to turi aukštą ekonominę vertę. Tuo pačiu ir kūrybinis pasitenkinimas yra brangus ir geras dalykas. Menininkas, kaip kūrėjas, dažnai neišleisdamas nei cento iš kišenės, vien savo kūryba gali duoti sau milžinišką pasitenkinimą. Ir jo turtais — kūrybinio pasitenkinimo "gėris" — jame tik vienam yra priimanas.

Iš kitos pusės, jei menininkas - kūrėjas yra valdžios išlaikomas, bet nejaucia joje ypatingo pasitenkinimo, tada ir jo kūryba jam nėra tiek vertinga. Mat, kūryba nėra darbas, kurį galima atlikti šaltu krauju, apskaičiuojant. Kūrybai reikia laiko, emocijos ir meilės. Be emocijos ir meilės, nei apmokamas, nei laisvas kūrybos polėkis nesubrandins kūrybinio kūno.

liaudies dainu motyvi, kurie vykusiai vystomi homofoniniame ir vietomis polifoniniame stiluose. Kūriny parašytas konvencionalės harmonijos rėmuose. Orkestruotė ryški ir skambi. Aplamai kūriny efektingas ir lietuviškai nuotaikingas. Noriu tikėti, kad šis kūriny klausytoja maloniatuteis ir bus graži lietuviškos muzikos akimirka.

Iš kitos pusės būtų nusikaltimas, jeigu tokia proga nebūtų išnaudotas pajėgus orkestras ir nepagrota lietuviškos simfoninės muzikos kūrinys, kuris buvo pakartotinai atliktas amerikiečių orkestru Chicagos Grant Parke, diriguojant Nicolai Malko, ir kitur. Ta proga norėčiau užsiminti apie rapsodiją, kaip kūrinį, apimamą Kūriniai tuo pavadinimu yra dažniausia laisvos formos, paremta liaudies motyvais. Tačiau Brahms, Dohányi ir kiti rapsodijas rašė, naudodami visiškai originalią medžiagą. Svetur populiarior yra Listo-vengru, Dvorako — slovakų ir kitos rapsodijos, o mūsų

(Nukelta i 2 psl.)

DAUSUVA

Pakšto paskutinė vizija

(Atkelta iš 1 psl.)

niu kultūrinės nepriklausomybės laipsniu".

Sukoncentravęs savo mintis į Britų Hondurasą, mūsų geografai ten nenuvyko, kaip sakoma, į nežinomus vandenius. "Jis — taip tvirtina Pr. Baltakis (Washington) — Britų Hondurasą pasirinko tik po trejų metų studijų", ka profesorius "Drauge" (1958.VI.19) patvirtino: "Tai didžiųjų i-domybių šalis. Jau treji metai, kai perskaitau veiktis visas knygas apie jį." Tą patvirtina ir A. P. Mažeika, kitas "Antrosios Lietuvos" šalininkas iš JAV sostinės. Neapolyje įsigijęs jūrinių mokslų doktoratą ir tolimo plaukiojimo kapitono laipsnį, jis geriau už kitus suprato Pakšto idėjas. "Vieno pokalbio eigoje (Washington) man išspruko mintis, kad mūsų vaikai prarandami amerikizmui; bet kad mes galėtume iš dalies ištaisyti tą trūkumą, susitelkdami krūvių, Čia pat buvo peržvelgtos įvairios salų grupės Pacifike, kurias jis, mano nustebimui, pažinojo gana išsamiai. Tų studijų viduryje man teko išvykti į okeanografinę ekspediciją. Man sugrįžus, kas tęsė. Peržiūrėjus artimesnius kraštus, profesorius siūlė Britų Hondurasą ir nutarė praleisti ten keletą mėnesių". Tą planą ir išvytė Steubenville, Ohio, kur jis tuo met dėtė.

EKSPEDICIJA Į BRITŲ HONDURĄ

1958 m. birželio 16, atostogu pradžioje, Pakštas (65) iš Miami, Fla, išlėkė į tą šalį, kur jį sostinės Belizės aerodrome sutiko inž. Baltakis (32), ateitininkas iš Pavevėžio apskritys, ir šiojo prieštalius Krapas. "Profesorius — taip prisimena pirmasis — kaip visuomet pilnas energijos. Nežiūrėdamas nuovargio, pasileido vizituoti eilę miesto įstaigų ir jėzučių vedamą mokyklą. Kitą dieną ši bravūriška trijulė praleido motoriniame laive, tyrinėdami pajūrį. "Jautėmės atradę seniai ieškotą kampilį, dar laisvą nuo ikyrėjusio triukšmo". Anot Pakšto: Nardėme koraliniame dugne, krališkio švarumo vandenį, taip džiūgavo entuziastiškas pavevėžietis.

Toliau reikėjo leisti į krašto gilumą. Tam ekspedicijos galva prisijungė prie "Texas Agricultural and Mechanical College" zoologijos grupės, kuriai vadovavo prancūziškai kalbąs prof. Fugler. Tokio vadovo jam kaip tik reikėjo! "Pakšto tikslas — anot Baltakio — susipažinti su augmenija, gyvūnija, klimatu. Mais tas daugiausia iš dėžūčių; nakvytė ne visuomet po stogu ir lovoje. Jei būdavo viduje, būdavo viename kambaryje (viskas) visiems — dalyviams ir sugautiems gyvūnams". Cituokime dar patį šefą: "Mūsų karmbarys greit pasidarė laboratorija, kurioje eterio, formalino ir alkoholio kvapai buvo susimaišę su rūpiūnų, driežų, gyvačių ir vampyrų priedais" ("Draugas", 1958.VII.5). Taip jis daužėsi maždaug dvi savaites, per kurias susipažino su ūkio šrotimis, vaisių plantacijomis ir su besikuriančia vokiečių menonitų kolonija.

Nors "tarzanu" pavirtęs akademikas ir buvo užimtas nuo saulės lig saulės, jis vis dar rado laiko "Draugui" rašyti keliolika pranešimų, kurie iš naujo parodė, koks jis gabus keliolika aprašytojas. Dėl to daugelis skaitytojų buvo jais sužavėti. Iš South Bend, Ind., jo kolega Kolupaila (66), irgi nemenkas "plunksnuočius", jį (1958.VII.3) sveikino žodžiais: "Visi žavimės Tamošio humoristinius aprašymais ir laukiame daugiau".

Ir atskiriems prieteliams jis nepašykti raportų. Laučiams jis

(1958.VII.8) brūkštelėjo: "Devynias dienas praleidau didžioje girioje. Ten gyventojų nebuvo. Gaudėme daugiausia amfibinius gyvulius. Kai per daug gyvybės prisirenka mūsų kambaryje, tai perlekliu sumerkiam į slajikus. Tad jei atvyktumėt — konservų turime svečiams pavaišinti." Čia jis jautėsi lyg grąžintas į Gedimino laikus. Reikšminga ši žinia: "Pradėjo ūkiuose kurtis 5000 menonitų. Tie turės kultūrinę autonomiją: nepriklausomai tvarkys savo eklezinius ir mokyklinius reikalus". Vėliau jis kalbėjo ir antrai savo žmonai, 1959 m. ištėkėjusiai našlei Janinai Narūnei apie šią koloniją. Štai jos prisiminimas: "Užsisvajojęs jis pasakodavo apie 'Dausuvą'. Kad Britų Hondurasą jau apsigyveno viena vokiečių sekta — tai visi žemdirbiai, kurie nori išlaikyti savo kalbą, savo religiją, savo gerai išauklėtą atžalyną. Pasakojo, jog jie nupirkę didelį plotą dirbamos žemės, jau pasistatė sau (medinius) namelius ir jau atidarė savo mokyklą. Kad taip mes išsigalėtume ten persigabenti nors vienas šimtas šeimų!" (Jis jos atsiminimų III, 46).

Bet grįžkime iš Steubenville į Belizę. "Nežiūrint keliaivimo vargų — taip pasisako Baltakis — pirmieji ekspedicijos išpučiai buvo geri. Profesorius grįžo į Belizę pasimatyti su krašto gubernatorium ir aptarti sąlygų lietuvių kolonijos kūrimui. Pokalbis buvo padrasinantis." "Drauge" apie tai (1958.VIII.11) Pakštas rašė: "Liepos 1 d. mano gyvenimo didžiausia diena, nes, bent principiniai, pasitvirtino mano ilgaitė brangiausia svajonė rasti ti galimybių sukurti mažą autonominį lietuvių židinį tolimoje šalyje, toli nuo karo laukų ir grubijoniškų valstybių."

EKSKURSIJA Į ISPANŲ HONDURĄ

Atsiveikines su Texas — ekspedicija, mūsų "Tarzanas" nusprendė patyrinti ir netoli esančią ispanišką Hondurasą, į kurį išskrido 1958 m. liepos mėn. 12 d. "Čia, — taip aiškino Baltakis — vi zitas apsiribojo sostine Tegucigalpa, kur jis aplankė daugelį valdiškų įstaigų ir mokyklų, išstudijavo statistikas, užmezgė pažinčių su įvairiausio luomo žmonėmis, pasiekdamas net ir Honduro prezidentą! Šis jį priėmė liepos 20 d. "Lietuvių grupinei kolonizacijai jis pritaria — taip skaitome Pakšto dienoraštyje — tik mano, kad reikės konstitucinių pataisų įstatymuose, suteikiant lietuviams kultūrinę autonomiją. Pavedė tuo reikalu tartis su prezidentūros sekretorium. Šis irgi mačo, kad bus konstitucinių sunkumų. Abu priėmė draugiškai". Po to naujos tėvynės ieškojimas įsitikino, kad Honduras autonominei lietuvių kolonijai sąlygos yra nepalankios. Honduras, kaip ir visos lotyniškos šalys, laikosi monokultūrinės politikos, kultūrinis bei kalbinis įvairumas jam svetimas".

Liepos 26 Pakštas vėl Britų Belizėje. "Paskatintas pirmos kelionės jo adjutantais Baltakis — dar kartą pasileido į krašto gilumą. Palydovus pasirinko du vietinės kilmės medžiotojus. Mūsų džiūpas nebeturėjo stogo, nei stiklo. Iš sėdynių minkšta medžiaga buvo išblyrėjusi. I visas spragas buvo prikišta ginklų bei amunicijos, galionas arbatos ir borka degtinės kokiam liūdesiui nustumti. Šioje kelionėje 65 metų amžiaus profesorius išvargė dvi savaites, pasiekdamas Gvatemalos ir Meksikos pasienius".

ATSISVEIKINIMAS SU HONDURU

Savo ekspediciją, kuri truko lygiai du mėnesius, mūsų kraštų ty



Prof. Kazys Pakštas

Nuotr. V. Maželio

rinėtojas užbaigė rugpjūčio 16 d. "12:30 PM — taip skaitome jo dienoraštyje — buvau pakviestas priešpiečių pas gubernatorių (Vickers). Manau, kad tai buvo vaizės jo šeimos ratelyje. Bet greit pamačiau, kad renkasi vis daugiau žmonių, apie 30 vietinių žymesnių — departamentų direktoriai, parlamento atstovai ir t.t."

Po to "paskutinė ruošia kelionei. Jausmas gana keistas". Tą jausmą mielas mūsų kolega išreiškė tokiu įkvėpimu, kad tuo rašiniui negalima nesižavėti, kuris tikėtų bet kokia poezijos antologijai. Skaitykime: "Kažkokia autostugestija įsikalbėjau, kad šita maža šalis yra lyg tąsa Lietuvos. (Šia šalimi) tėvynė net septyniomis apskritimis padidėjusi. Tad man pasidarė nyku su šiuo kraštu atsiveikinti. Nardžiau jos jūrų dugne, prasiškvėbiau ir jos girių gilumas. Dažnai, pasikalbėjau su jos biedais, simpatiniais žmonėmis, sutikau jos mandagius valdininkus, susidėjau net su tarzanais. Pasigėrėjau jos žaliais jūrų vandenimis, švariomis upėmis, stačiais kalnais ir begalinėmis giriomis, kurios vakarais suūžia, suzvimbia, sučiūkiai, sušvilpia, sukykia tukstančiais suderintu orkestru, tarsi visa Dievulio gamta užgieda gaivalingą himną, nuteikiantį džiaugsmu, ramumu pavargusį keleivį".

O apie save mūsų tyrinėtojas, kuris daug kuo primena garsųjį Aleksandrą von Humboldtą, dar pridūrė: "Čia buvo labai šilta ir drėgna; bet išvysčiau netikėtą jumdumą; numėčiau keletą svarų, nors valgiau beveik tris kartus daugiau negu šiaurėje. Ne tik neapsirgau, bet sustiprėjau, bent laikinai". Išvykdamas iš Steubenville, jis buvo pasirošęs viskam, nes buvo skiepijėsis prieš raupus bei šiltinę ir nusivėžęs 17 įvairių vaistų. Net testamentą buvo parėšęs; ne iš baimės, bet iš tvarkos meilės. Iš laiško, 1958 m. birželio 4 siūsto giminėms Chicagoje, paaiškėjo, jog tuomet jo turta sudarė 7300 dolerių, kurie turėjo būti padalinti tarp artimųjų Lietuvoje ir Amerikoje. Nors "šioje kelionėje visko galima tikėtis", kaip jis išsireiškė minėtame laiške, nei jokios nelaimės neatsitiko. Net sirgti neteko; jei neskaityti porą kartų jį kamavo šios dezinterijos. Taigi, kad ir nerūko vargų vargelį, mūsų "tarzanas" rugpjūčio 16 sveikas lipo į lėktuvą, kuris jį grąžino į Miami.

"DAUSUVOS" SAJŪDIS

Dausovė virš savo "Dausovos" skraidydamos, profesorius turėjo laiko balansui suvesti, kurį randame 16-ame laiške "Draugui".

Ten reikšmingai prabilo į savo skaitytojus šitaip: "Daugelis šių punktų paskaitys tik fantaziją; bet be jos pasaulyje nieko žymesnio nesukurta. Kūrybinė vaizduotė visur buvo reikalinga. Tad verta svajoti ir apie lietuvių bės nemarumą net ir tragiškiausiose tautos bandymuose".

Savo teisingais žodžiais Pakštas sutvirtino ne tik ankstyvesnius šalininkus, bet ir įtikino daugelį realistų, kaip parodo pavyzdys šaltaprosčio okeanografo Mažeikos (43), kuris visą reikalą sutraukė į šiuos punktus:

1. Lietuviškasis jaunimas nutausta sparciai ir per apytikriai 40-50 metų lietuviškai kalbančių, organizuotų lietuvių JAV ne bebū.

2. Sutelkus bent 10.000 lietuvių atskirame, mažame krašte kaip Britų Hondurasą, mūsų kalbinė bei kultūrinė tradicija tęstųsi.

3. Būtų galima kurti įvairias bendroves, kuriose galėtų reikštis lietuviškas kapitalas.

4. Būtų efektyvus politinis veiksnys Lietuvos laisvinimo pagalbai.

5. Būtų antrasis mūsų kultūros židiny, įdomus savo skirtingumu nuo tautos kamieno kultūros.

Apie tolimesnį "Dausuvos" idėjos įvertinimą Mažeika štai ką pasakoja: "Aš grįžau iš Europos kiek vėliau, ir Pakšto raštų pasekmėje radau įvairaus laipsnio sudidomėdumo žymes. 1958 m. rudenį nedidelis skaičius pritarėjų įsteigė draugiją organizuoti įsikūrimą Britų Hondurasą. Buvo numatyta steigti "Zaliosios diasporos" skyrius, kas New Yorke, Detrote, Baltimore, Chicagoje ir kitur įvyko, ir Washingtono grupė laikyti centru. Kadangi profesorius čia negyveno (o Steubenville), ir man dažnai reikėdavo išvykti tarnybos reikalais, pirmininku buvo išrinktas Juozas Vitėnas (46), o aš (43) pasiėmiau sekretoriaus pareigas. Pakšto (65) straipsnių ir mūsų biuletenio, pavadinimo "Dausuva", paskemėje, spaudoje pasipylė nemažas skaičius diskusinių rašinių. Vieni tą mintį entuziastiškai gyrė, kiti ją suniekino".

"DAUSUVA" POLEMIKIS VERPETUOSE

Clevelande leidžiamoje "Dirvoje" (1959.VI.25) Vincas Rastenis (54), pastatęs klausimą "Ar leistina taip fantazuoti?", sa vo kritiką baigė šiais žodžiais: "Ar tokios fantazijos spausdinamos, tai tik pakreipimo galvas, nes žinome, kad neskaitant pasvajojimų tabako debesys, nieko apčiuopiamesnio nėra". Liepos mėnesį Mažeika, atsakęs punkčiui ir Rastenio priekaištus

baigia šiais žodžiais: "Jei ta mintis yra fikcija, tai ji nėra kilusi iš savęs. Grupės žmonai didesnius dalykus padarė ir daro. Tų pačių vokiškų menonitų kūrmasis Britų Hondurasą nėra jiems jokia fikcija".

Dar anksčiau A. Gustaitis (42) Kanadoje einančioje "Nepriklausomoje Lietuvoje" (1958. IX. 3) buvo sveikinęs Pakšto užsimojimą ir daręs šią išvadą: "Ar tasai projektas pasiseks ar ne, jis lietuvių emigracinėje istorijoje liks draį mintis". Pati redakcija gi ja nebuvo susižavėjusi ir dėl to pridėjo tokį priedašą: "Neabejotina, kad Pakštas turi gerą intenciją; bet ji visiškai nereali. Apie tokius projektus galima linksmiai pakalbėti, bet tai links nes drąsus siūlymas, bet tikrai linksmas pasikalbėjimas, kai pritrūksta rimtų temų". Panašiai atsiliepė ir "Naujienos" Chicagoje (1958.XII.28), kur buvęs Seimo atstovas Rapolas Skipitis (71) straipsnyje "Atsarginės Lietuvos eksperimentai" referavo apie "Naują Lietuviją" Paragvajuje, latvių "Palma" ir "Varpa" ir dar kitus nepavykusius bandymus. Kadangi "straipsnis puolančias", Vitenas atsakė kitu rašiniu.

Ir pačiam Pakštui šiaip prielankiame "Drauge" (1958. X. 14 ir 16) pasigirdo skeptiškų minčių, pvz. dr. Budzeikos (37) rašinyje. Jam atsakydamas, ateitininkas dr. Zenonas Prūsas (37) baigė šiais žodžiais: "Nežinia, ar šis profesorius planas pavyks ar ne. Kiekvieno atveju pats idėjos iškelimas veiks kaip šviežio oro papūtimas į ugniaurę teberusenčią lietuvišką ugnelę".

Tokios polemikos paskatintas, vienas kitas draužiulis pats vietojė norėjo iširti įsikūrimo galimybės. Ju tarpe pasižymėjo — kaip jis pats save vadino — "ūkininkas iš praeties", Brooklyn gyvenąs žemaitis Vincas Jonikas, kuris buvo žinomas ne tik savo liaudies tonu sukurtais eilėraščiais, bet ir visuomeninio pobūdžio satyromis. Užsidedęs jį (41) kreipėsi į "Dausuvos" tėvą, teiraudamasis nurodymų: "Mūsų veltui bėgantieji metai bus palaiminti prasmės. Mūsų sodybos ten vėl dainomis skambės" (1959.II.24). Sugrįžęs iš Belizės, jis užsuko pas profesorį, kuriam "pabėrė labai entuziastiškų ži-

(Nukelta į 8 psl.)

Rez. Tel. 239-1683

DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĘ CHIRURGIJĄ

6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446

Prima ligonius pagal susitarimą, jei neatsilepia, skambinti GR 8-3222

Ofisio tel. 3148 West 63rd Street Tel.: PROSPECT 8-1717 Rez. 3241 West 66th Place Tel.: REPUBLIC 7-7868

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS

Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS

2801 West 63rd Street Kampas 63-čios ir California Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 2-4 val. Trečiad. ir kitu laiku pagal susitarimą. Ofisio telefon. 476-4042 Rezid. tel. WALBROOK 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija

Tel. 695-0533 — Elgin 425 No. Liberty Street Route 25, Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2238

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktad. 1-3 treč. ir šešt. tik susitarus.

Ofisio — HE 4-5758

DR. M. BUDRYS
ALERGIJA

2751 West 51st Street Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 val., šeštadieniai 10-1 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS

2858 West 63rd Street Valandos: pirm., ketv., 5-8 val., antr., ir penkt. 1-4 val. Priminėja tik susitarus. Atostogose nuo birž. 28 iki liepos 28 d.

Ofisio HE 4-1818 Rez. PR 6-9861

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė vidaus ligos 2454 West 71st Street (71-os ir Campbell Ave. kampas) Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 v. p. d.

GERIAUSIA GALIMYBĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

suose Karnavičiaus ir lenkų kompoz. Karlovičiaus lietuviškos rapsodijos.

Baigdamas norėčiau pažymėti, kad šios šokių šventės programa žiūrovo bus sutikta šilčiau ir ji dmin. Tiek tautiniai šokiai, tiek jų palyda — muzika sudarys nedalomą visumą ir iškels pačios šventės grožį, — baigė malonų pokalbį muz. J. Zdanis, daug darbo, sveikatos ir nemiegotų naktų idėjos į šios šventės muzikinės dalies paruošimą.

Pažymėtina, kad muz. J. Zdanius labai palankiai atsiliepė a-

pie simfoninį orkestrą, kuriam vadovauja simpatingas lietuvių bičiulis, čekų kilmės, Emil Vandas. Jo vadovaujamas orkestras grojo Chicagos Lietuvių operoje ir kituose didžiuliuose lietuvių rengimuose. Ir dabar su ypatingu nuosirdumu jis rūpinasi, kad orkestro sąstata būtų patys geriausi Chicagos instrumentalistai, kad jie užtikrintų šventės didingumą ir muzikinių pojūrių.

Šventės metu orkestrui diriguos pats šio malonaus pokalbio autorius — muz. J. Zdanis.

Liepos 7-toji tedžiugina laisvojo pasaulio lietuvius, susirinkusius į šią reto grožio trečiąją tautinių šokių šventę.

Jurgis Janušaitis

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street Tel. — GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: Pirm., antr., ketv. 2-5, 7-9 val. Penkt. 2-5 ir šeštad. 10-12 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE

SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS CRAWFORD MEDICAL BLDG 6449 So. Pulaski Road Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akusherija ir moterų ligos

6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670 Valandos pagal susitarimą. Jei neatsilepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofisio HE 4-1414. Rez. RE 7-6867

DR. B. GAIZONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė akusherija ir moterų ligos 2454 West 71st Street (71-os ir Campbell Ave. kampas) Val. kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val. popiet. Trečiadieniai uždaryta

Ofisio tel. PR 8-2220 Namų — rez. PROSPECT 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
GYDYTOJA IR CHIRURGE

VALKŲ LIGOS 2656 West 63rd Street Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 v. ir nuo 5 iki 8 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika 2815 W. 71st Street Ofisio val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofisio ir buto tel. OLYMPIC 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — RELIANCE 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

(Lietuviai gydytojas) 3925 West 59th Street Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p., 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val. p. p., trečiad. uždaryta.

Ofisio ir buto tel. OLYMPIC 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th Street, Cicero Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak., išskyrus trečiadienius. Šeštadieniai 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

KODIKŲ IR VALKŲ LIGŲ SPECIALISTE MEDICAL BUILDING 7156 South Western Avenue Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakar. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p. Ofisio telefon. HE 7-1168 Rez. tel. 259-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS

2817 West 71st Street Telefonas HE 6-3545 (Ofisio ir rezidencijos) Valandos pagal susitarimą

Ofisio tel. PR 8-7773; Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS

2858 West 63rd Street Valandos: pirm., ketv., 5-8 val., antr., ir penkt. 1-4 val. Priminėja tik susitarus. Atostogose nuo birž. 28 iki liepos 28 d.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS

Lietuviškai kalba DR. FRANK PLECKAS, OPT.

3424 W. 63rd St., GR 6-7044 Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".

Valandos pagal susitarimą Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

SPEC. VIDAUS LIGOS Tel. Ofisio PR 6-7800; Namų 925-7690; 5159 So. Damen Avenue Valandos: 2-5 val. p. p. Išskyrus trečiadienį

Tel. 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS

9760 So. Kedzie Avenue Val., pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street Prieš šv. Kryžiaus ligoninę Val.: pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniai ir kitu laiku susitarus telefonu.

Tel. REPUBLIC 7-2290

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA

Ofisias 2454 W. 71st Street Val. antrad. nuo 2-5 popiet. ketvirtad. nuo 6-8 vak. Ofisio telefon. 776-2880 Rezid. telefon. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGŲ IR CHIRURGIJĄ PRITAIKO AKINIUS

15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill. Kabineto tel. 687-2020 Namų tel. 839-1071 Vizitai pagal susitar

DĖL KO JIS MUMS DVIGUBAI MIELAS?

Arnoldas Voketaitis Los Angeles koncerte

J. GLIAUDA

Prieš kurį laiką Arnoldas Voketaitis dalyvavo kelių operų pastatyme Los Angeles padangėje. Plačioji ir griežtoji mūsų Los Angeles amerikinė kritika Arnoldą Voketaitį pastebėjo, išskyrė iš kitų, atžymėjo itin gražiais atsiliepimais. Norėjau gauti tada bilietą į kurį nors pastatymą su lietuvių solistu, deja, bilietų nebuvo. Išparduoti dar prieš anonsą.

Užtat šv. Kazimiero parapilios šventėje Arnoldo Voketaičio vardas suvito išimtinai tik lietuviams.

Jis buvo pakviestas į mūsų koncertinę sceną, mūsų solistui Antanui Pavasariui tarpininkaujant. Ačiū už tą tarpininkavimą. Arnoldas Voketaitis atnešė melomams didelį džiaugsmą, pasitenkimą ir ilgą neįšibstantį atminimą.

Jo pasirodymas mūsų koncertinėje scenoje buvo tokia šviežiena, tokia naujovė mūsų archaikoje koncertų struktūroje, kad tenka aptarti ir solistą, ir jo talentą, ir jo repertuaro interpretaciją.

Amerikos lietuvis kartais yra kietesnis savo lietuvišume kaip patarėjo pokario metais "importuotas" iš Europos lietuvis. Arnoldas, jau būdamas puikiai pasiūlymą pakeisti savo ilgą lietuvišką pavardę į trumpą "amerikoniską", atsisakė tai padaryti. Jis eina su savo lietuviška pavarde per Connecticut operą, per A. Godfrey programas, New York Center operą, Metropolitan operą. Jis yra kietas lietuvis Voketaitis tiek Prahoje, tiek Italijoje, tiek Vokietijoje, net karo tarnyboje, būnant Soldjer Parade solistu.

Į mūsų koncertinę sceną jis ateina labai retai. Mūsų iniciatyvos stagnacija nepaprastai kietas. Solistas, kuriam skiriami didžiulių scenų aplodismentai ir milijoninio tiražo leidinių komplimentai, beveik nežinomas lietuviškai koncertų visuomenei!

Todėl džiugiai atsiliepiant į jo pasirodymą mūsų scenoje, ima lažtoks pionieriškas jausmas kelti lietuviams: Voketaitis priklauso mums ir turi būti dažnesnis svečias mūsų scenose.

Arnoldas Voketaitis turi tobulai išlavintą, labai malonaus tembro bosą — baritoną. Aukštame registre jis gali suteikti balsui metalinį skardesį; žemame registre — maštinis čelo atspalvis. Jo balso moduliacijos yra be įtampos, be mažiausio priekaišto, kad ir kaip staigus ir kaitus būtų moduliacijų tempas. Tuo aiškinama ta pagava, kuri yra ryšys tarp di-



Arnoldas Voketaitis

rigento ir solisto. Tas muzikalus jautrumas ir atliepis dirigento minčiai daro mūsų solistą išskirtinai gabų operos vyksme.

Greta to jis turi tą menininko, operos solisto kultūrą, kuri įgalina jį ne rolę kartoti, bet kurti savo tipą, ne dainuoti ar kartoti partitūros tekstą, bet partitūron įkūnyti personažą. Visam tam reikalingas tam tikras savitumas, atsparus savaimingumams. Tų privalumų negali įgyti solistas, kuris savo dvasioje nėra aktorius. Čia yra ta riba tarp bel canto ir modernaus meno realizmo. Voketaitis yra meninio realizmo vienas iš gabiausių atsto-

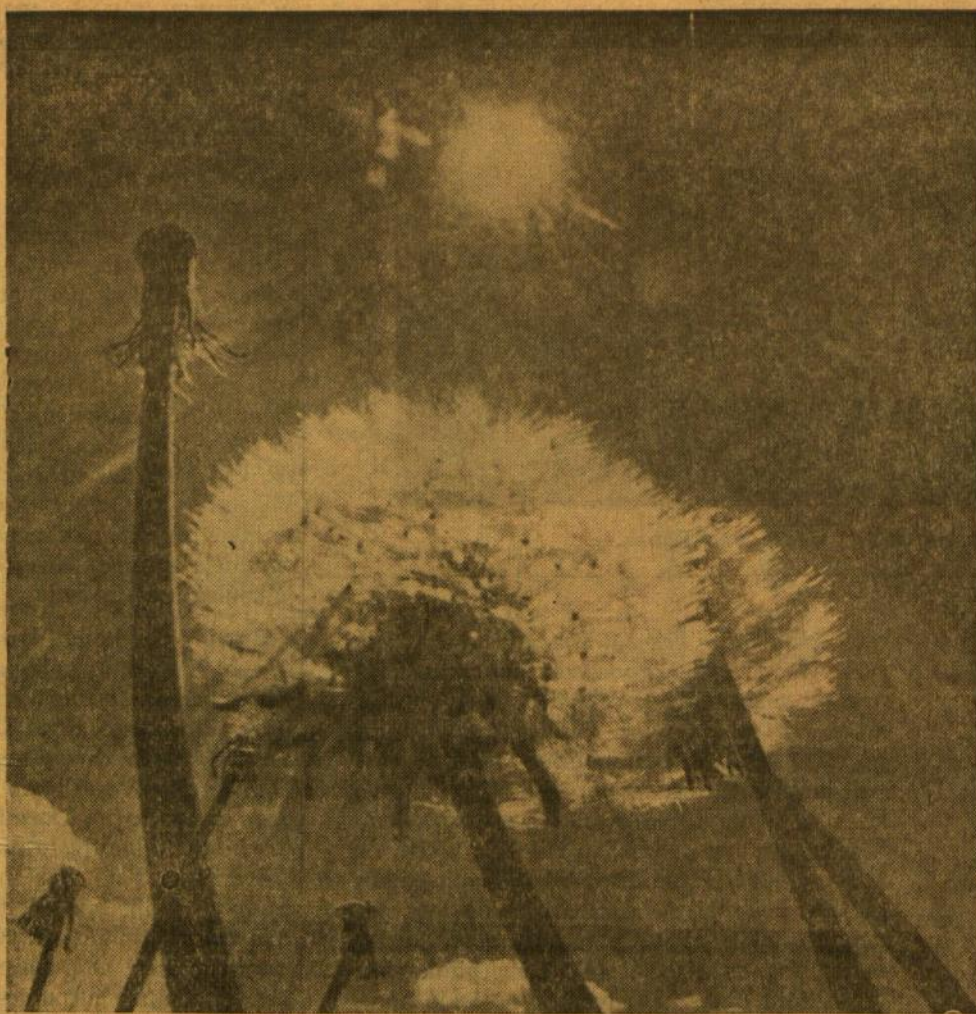
vų. Muzikologas R. A. Leonard savo "The Stream of Music", aptardamas tą modernaus realizmo srovę muzikoje, sako — čia slypi didžiulės galimybės ir laisvė ekspresijai. Emocija ir širdis diktuoja tą dainos gimimą. Mušorgskis dažnai meta dainą iš vieno rakto į kitą, pakludamas ne trafaretinei muzikinei frazei, bet emocijos diktui.

Arnoldas atnešė į mūsų sceną didelės operinės scenos dvelkimą. Jis kažkaip nejučiomis dūrė į mūsų koncertinių, kietai akademiškų parengimų statiką. Kūrinio partitūra jam dar nėra viskas. Akademiškas, kad ir bepriekaištinis, partitūros atlikimas operos solistui dvelkia dykumos sausra. Todėl į kūrinio interpretaciją našiai įžengia žestas, judėjimas, mimika. Ir čia Voketaitis stebuklingai užburia klausovą. Į melomanišką nusiteikimą, į bel canto pasaulį staiga įsiveržia aktorius. Be grimo, be kostiumo, be scenos aksesuarų ir šviesų — kinta scena, kad jos centre sustoja dramatisztizmo ar veiksmo pagautas žmogus. Tai Voketaičio naujovė ir šviežiena mūsų koncertinėje scenoje.

Koncerte, kuriame man teko jį sutikti ir žavėtis jo talentu, solistas padainavo penkias arijas iš Verdi, Mozarto, Musorgskio ir Gounod operų. Išskirtinių dalykų parinkimas buvo talento niuansų ir tūrio deklaracija. Sugretinti carą Borisą ir Mefistofelį ir parblokti tų abiejų kontrastų perteikimu yra retas radinys brangiausių spektaklyje. O tai padarė Arnoldas. Jeigu "Don Giovanni" ar "Figaro vestuvių" rolės jau susigulėjo iki trafareto, tai Mefistofelio ir caro Boriso rolės visiškai sutampa su realizmu, leidžiančiu emociją ir tipo logiką plačiai naudoti personažo atbaigai.

Ir Mefisto serenada ir caro Boriso paskutinioji arija turi kažkokį savy bendrumą, kuris, tur būt,

(Nukelta į 4 psl.)



TEREIKIA VĖJO, LENGVO IR STIPRAUS

SESUO MARIJA JURGITA SAULAITYTĖ

SALTINIS

Priliesk žeme, pasemk vandens. Juk gera gyventi.

Tamsi žemė gydo, juoda žemė rami.

BE TAVĖS

Nėsa Tavęs šiandieną, kai viena, glostydama pumpurus, grįžtu, kur pernai pavasaris dėsė.

PRISIKĖLIMAS

Tai buvo karštos dienos: saulė vaikščiojo žeme.

Spinduliai šaknyse pynėsi, sirpdino paslėptus sapnus.

Praivių akyse ruda liepsna gyva.

Mūsų namas pamiškėj, ažuolu tapęs, atbunda.

Ir kuo vadinti saulės vaiką benamį, ir kaip priglausti saulės benamį vaiką?

O buvo karštos tuomet dienos ir žemė buvo ruda ir rami.

SESTADIENI

Užėjai paklausti, ar esu vieniša.

Ar pakely nematei mano nulūžusios tvoros, apžėlusio tako?

Turėjau kadaise žodžių — puikių, atrinktų... Kaip vaivorykštė mano namai ant kalno buvo ir juose juokas.

Dabar mano tvora kalba už mane, mano takas pasakoja, ko lūpos neįstara.

PAUPY

Sunku savyje nešti gluosniuose klaidžiojantį rūką. Sakos upeliais pasiguos. veržimuisi krantan.

Bet rūkas kilis ir klys.

VEIDMAINIS

Netikros tavo rankos — vaškinės, jas paimu ir laša sudžiū netikrumu mano keliai.

Kas tikra? Po blizgesiu, kas tu?

NAKTIS

Aš esu juodas laukas. Niekas nežino mano vardo. Ir todėl mano medžiai laukia, ir todėl mano medžiai linksta.

AUDROJE

Ilgai taupėme lietu, kol nebetilpo širdyse, kol pasidarė per sunku.

Troškuliui tereikia trupučio vėjo, lengvo ir stipraus.

LAIMĖS IESKOTOJAI

Zalios pievos dengia langą, žalios pasaulis.

Jie išėjo surasti jiems skirtus dobičius.

IS LIETUVOS ATVYKUSIAM

Jau niekad, niekad nebeliesiu vienintelio, ežero dugne užsilikusio sūraus lašelio rugščiame duonos kąsniui prinokinti.

Jau niekad, niekad nebelausiu sudžiūvusios, rugpiapiūtės su žeme susimaišiusios, karčios, gelmės slepiančios plutos.

Ir aš, tur būt, jau niekad nebeverskiu

nepasotiname alkyje tos žemės, tų gelmių ir kąsnio duonos ir kančią dengiančios plutos, nes davei ir palikai

ašaras.

IŠILGAI AFRIKOS

Kazys Almenas

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

9. TOLYN PER UŽDRAUSTĄJĮ SUDANĄ

Sennar — Rabak — Palloich (23-28 IV)

Bent šiai atkarpai pasirinktas pavadinimas yra daugiau reklaminių pobūdžio. Uždraustoji kelionė per sekančius 600 km buvo tiek pat pavojinga kaip ir pasivaikščiojimas Marquette Parke. Tik daug svetingesnė. Netrūko svetinų žmonių ir iki Khartoumo, bet, keliaujant tolyn į Pietus, svetingumas pasiekė visai neįprastą laipsnį. Išėdavo tai, jog nebegalėjau niekam pinigų įsiūlyti nei už valgi, nei už gerimą, nei už nakvynę. Ir dar daugiau: atstiktinai sutikti žmonės siūlė man dovanų, siūlė nupirkti benzino "Mažiukui", net dviem atvejais norėjo man įbrukti pinigų.

Atrodavo tai maždaug šitaip — kartais birbinį keliu gerokai valandų. Ir saulė svilina. Apie 10-tą, 11-tą jauties lyg tos saulės būtų išdžiiovintas ir visiškai išdžiulptas. Reikia sustoti. Privažiuoji kokią, tarp dygiakrūmių abipus kelio išsidėsčiusį, kaimelį. Kaimą čia sudaro koks tuzinas iš žemės drėbtų, belangių, keturkampių bakūzių ir tiek pat apvalių, kūgio pavidalo namukų. Šalia to padoriam kaimui dar reikia būrio besitrainiojančių ožkų, keleto asiliukų, kapos šešėlyje besikapstančių vištų, aukštai viršui lėtai sklandančių poros maitvagių ir, kas svarbiausia, neįtikėtinai didelio būrio vaikų, beveik išimtinai berniukų. Pastarieji, pamatę atvažiuojantį, būtinai turi mojuoti rankom, šaukti pilna gerklė ir, subėgę iš visų pakampių, sustoti aplinkui ratu ir spoksooti. Būtinai spokso. Akys jų didelės ir baltai ryškios tuose tamsiuose veidukuose. Be abejo, viena iš pa-

čių pagrindiniausių impresijų, kurias išsivešiu iš Afrikos, ir bus tie keli tuzinai išplėstų vaikiškų akių, kurios atrodė sekė kiekvieną mano krustelėjimą, bet kur sustojus. Nieko nepadarėsi. Prie to, kaip ir prie saulės, reikėjo priprasti, ir viskas.

Zinoma, kaime rasi taipgi ir vyrų, ir moterų, nors kur kas mažesnius skaičius. Čia dar giliai tradiciniai islamiškas kraštas, todėl moteris (įskaitant ir mergaites, persiritusias per 10-tį metų) matysi beveik išimtinai tik iš tolo. Matai jas dirbančias prie savo bakūzių ar laukuose, dažnai matai nešančias įvairiausių ryšulius ant galvų, matai pritūpusias ir skalbiančias drabužius Nilo pakrantėje, bet sutikti jas artumoje ir tuo labiau pasikeisti su jomis žodžiu kaip ir neteko.

Vyrai — tai kitas reikalas.

Įvažiavus į kaimuką, reikia tuoj pasukti prie bakūžės, stovinčios maždaug gyvenvietės viduryje ir turinčios prie angos pristatytą verandą. Veranda čia būtų labai jau mandras žodis. Tikrumoje ji susideda tik iš eilės į žemę įkaltų, kreivokų stulpų, dengta išpešiotu, švendrinu stogu. Tai suteikia šešėlio, tuo pačiu neužstoja kokio vėsinančio vėjelio padvelkimo. Ir to pilnai pakanka. Šitas imponuojantis pastatas ir bus kaimo arbatinė (didiesiems kaime jų bus kelios). Ir čia bet kuriuo dienos laiku rasi apščiū vyrių.

Tai gi. Sustabdyti motociklą prie arbatinės, lėtai nulipi (visada buvau nuomonės, jog jei ką nors lėtai darai, tai daugiau imponuojan-

čiai atrodo) prieini po masinančiai kviečiančių šešėlių ir sakai: "Salem Aleikum". Tuoj visi tave stebėjusių, tamsių vyrų veidai išsiplečia baltu šypsniu.

— Aleikum Salem, — atsako jie.

— How you do? — įterpia koks vienas, kuris moka kelis sakinius angliškai.

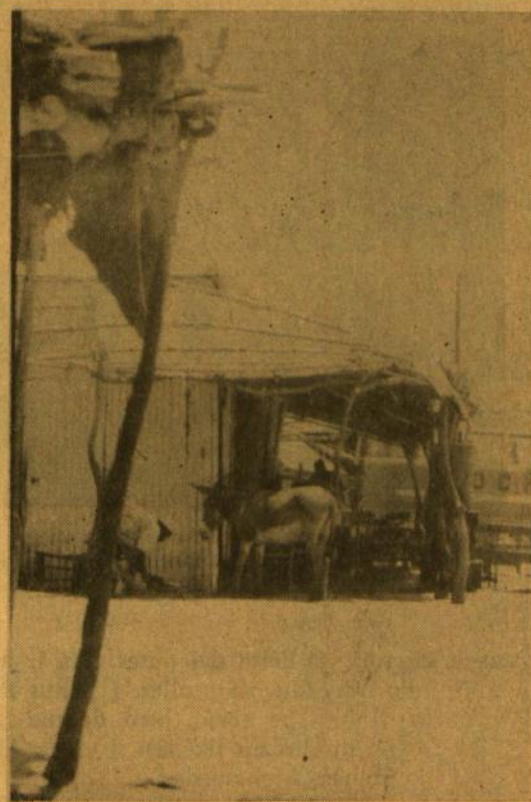
Savininką galima lengvai išskirti, nes jis tokiu momentu atsistoja arba, kaip čia įprasta, jau stovi bakūžės tarpduryje.

— Menfudlak šai (arbatos), — sakai, — bel moja (ir vandens).

Jeigu, įėjus vidun, nėra vietos kur sėstis, ji tuoj atsiranda: vienas iš jaunesnių vyrų atsistoja.

Atsisėdi. Šluostai prakaitą. Nusišypsai visiems. Savininkas, arabiškai šūkaliodamas, bando nuvyti aplink susipusius vaikus. Bet tai beviltiškas bandymas, ir šeimininkas netrukus pasiduoda. Spokso dabar į tave visi. Ir vaikai ir vyrai.

Netrukus atsiranda ir arbata. Sieki į kišenę pinigų, bet užiegos savininkas, purto galvą. Ne, pinigų nepriima: vienas iš čia sėdėjusių vyrų už tave jau užmokėjo. Teliaka sakyti šukram (ačiū) ir siurbčioti po truputį arbatos ir didesniais gurkšniais išgerti litro talpos skardinį vandens. Arbata visoje kelionėje buvo puiki. Visur ji stipri, vietomis saldėsnė, kitur ne tiek saldi, kartais dar pakvapianta mėtom. Kad ir kaip atrodytų nuskuręs kaimukas, kad ir kiek apdriskęs būtų ar-



Tipiška arabiška arbatinė Rabako miestelyje

batinės savininkas, bet arbata visada visur gera ir gaivianti.

Toliau telieka tik sėdėti ir džiaugtis šešėliu. Visada atsiranda koks vienas, kuris nori išbandyti savo anglišką žodžių išteklį. Dažniausiai išteklis būna nedidelis. Užtenka jam paaiškinti, jog važiuoji iš Aleksandrijos ar kokia kita nesudėtinga mintim pasikeisti. Šiaip jau sėdi ir žiūri į tuos visus veidus, nukreiptus tiesiog į tave. Laiko daug, nes nuo 11-tos iki 4-tos saulėje nepajudėsi. Galvodavau, ką tie visi į mane bespoksojantys vaikai galvoja. Kas žino? O gal vienas iš tų negriukų vedė dienoraštį, gal jis įrašė į savo knygutę ką nors panašaus:

"Šiandien, kai buvo pats karštis, ir kai net mūsų asilas el Radi stovėjo šešėlyje, pasigirdo baisus birbimas. Aš ir visi vaikai, žinoma, išbėgom pažūrėti. Žiūrime, atvažiuoja toks keistas, baltas vyras ant birbinio dviračio. Bent manau, kad tai buvo baltas vyras, nors jis visai neatrodė taip, kaip tie paveikslukuose. Šitas buvo barzdotas, purvinas ir mūvėjo sulopytas kelnės. Jis sustojo prie el Mah-



Išlėdijimo "komitetas" viename iš Sudano miestelių, kur sustodavau arbatos.

(Nukelta į 4 psl.)



Ožkų ir galvijų kaimėnė į pietus nuo Rabak.

ISILGAI AFRIKOS

(Atkelta iš 3 psl.)

(Atkelta iš 3 psl.)

kaip, pavyzdžiui, Budapešte jų naudojama.

Bet vaišingumu prie stalo ir lietuviai gi nenusileidžia, tai sudaniečiai manęs nebūtų taip nustebinę. Bet čia vaišingumas eina geru žingsniu dar toliau.

Kelis kartus vis girdėjau panašius kvietimus:

— Pabūk mano namuose savaite, bent penkias dienas... Na tai poryt suspėsi išvykti... Mes josim medžioti...

— Ar tau reikia ko nors? Benzino motociklui? Drabužių? Pinigų?

Kažkaip nežinau žmogus nė kaip reaguoti tokiu atveju.

— Ne, — tikrinu, — ačiū ir šukram, visko turiu ir negaliu apsisoti, nes būtinai reikia vykti tolyn. Būtinai.

Tada pakvietęs mane pietums vyras išlydėdavo mane pėsčias iki kaimuko galo. Aš, žinoma, stumdavau motociklą. Visi kaimo vaikai, žinoma, sekėdavo iš paskos.

Savotiškas dalykas. Vykdamas į Afriką, kaip baltosios rasės atstovas, buvau pasiruošęs sutikti atšiaurumo, gal net neapykantos. Atšiaurumo iš Sudano biurokratų tai tikrai patyriau, bet iš šiaip žmonių dar niekur. Ainaip! Kartais svetingumas buvo net varginantis. Gal todėl, kad Egiptas ir Sudanas niekad nebuvo tradiciniai kolonijiniai kraštai. Britai čia kariavo ir valdė, tai tiesa, bet jie niekad čia gausiau negyveno. Jeigu baltą žmogų retai sutiksi į šiaurę nuo Khartoumo, tai jo beveik iš viso nėra į pietus nuo Khartoumo iki pat Ugandos. O gal tai ir minėtoji islamiškoji tradicija? Tas priežastis galėsiu geriau palyginti giliau "pagoniškoji" Afrikoje pakliavęs. O ta tradiciniai "pagoniškoji" Afrika prasideda būtent čia, apie 600-800 km. į pietus nuo Khartoumo. Žodžiai "islamiška", "krikščioniška", "pagoniška" čia turi dar stebėtinai viduramžišką reikšmę. Šitai suvokiau, tik giliau į Pietų Sudaną įsibrovęs. Tai nėra vien žmogaus tikėjimo apibūdinimas, tai yra sąvokos, nusprendžiančios jo kultūrą, jo gyvenimo būdą ir net brutaliai paprastą faktą — ar jam lemta saugiai sulaukti rytojaus ar ne.

Apie tai bus daugiau kitose atkarpose. Ši čia norėčiau stabtelėti truputį prie islamiškosios tradicijos.

Visi Sudano gyventojai Amerikoje būtų paprastai priskirti prie negrų. Sudane, tuo tarpu padėtis kur kas komplikuočiau. Du trečdaliai gyventojų, t. y. visa Sudano šiaurė ir ruožas maždaug 600 km į pietus nuo Khartoumo laiko save arabais, jokiū būdu ne negrais. Dalinai jie yra teisūs. Savo kalba, istorija, buities kultūra ir ypač savo religija jie iš tiesų yra arabai. Sakytum, net arabiškesni arabai, kaip, pavyzdžiui, egiptiečiai. Jau 12-tame šimtmečiu egzistavo Sudane arabų įkurta islamiškos valstybės. Senoji Fung karalystė, kurios sostinė buvo Sennar, 200 km į pietus nuo Khartoumo, išsilaikė kelis šimtmečius ilgiau, kaip arabiškoji imperija Afrikos šiaurėje. Dar net Winstonas Churchillis savo karjeros pradžioje turėjo progos kariauti prieš religinio pobūdžio islamišką armiją Sudane.

Tai, čia tradicijos yra giles ir tikros.

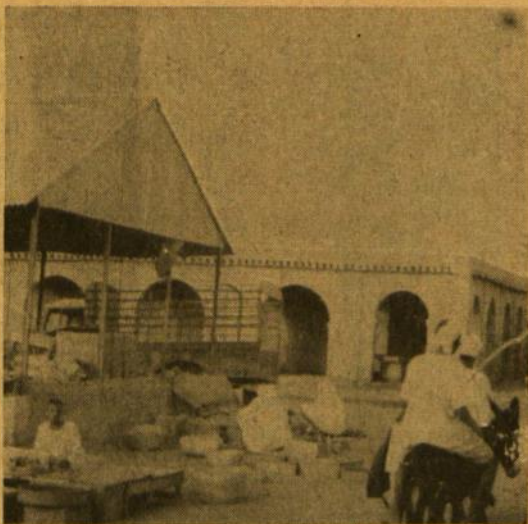
Rasės prasme čionykščiai yra maišyti žmonės, o neretai to arabiško kraujo taip mažai, jog jis net sunkiai pastebimas. Šiauriniame Sudane gyventojai dar kavos spalvos ir turi šiaurės nosis, bet jau viduryje jie darosi beveik visiškai juodi, o plaukai bei veido bruožai tampa tikrai negriški. Bet šį kartą tradicija ir ypač religija turi lemiančią persvarą, surišdama tuos žmones daug arčiau su arabais, gyvenančiais 2000 km į šiaurę, kaip su tiesioginiais kaimynais ir rasiniai giminaičiai negrais.

Iš visų, mano matytų, islamiškų kraštų, Islamas egzistuoja čia pačioj gryniausioj formoj. Atrodydavo man, lyg tai būtų dar viduramžiškas islamas, akiai tikintis ir viską gyvenime tvarkantis. Penkis kartus į dieną tikintysis turi melstis, pareiškė Pranašas, ir penkis kartus čia meldžiamasi. Ateina vidudienis, ir tikintysis, kur jis bebūtų — ant šaligatvio, priešais arbatinę, laivo denyje — ištiesia savo kilimėlį, nusiauna sandalus, apsiplauna rankas ir kojas ir, atsigręžęs į Mekos

pusę, meldžiasi. Tas pat vos saulei tekant iš ryto, tas pat pavakaryje, tas pat vakare. Iš pradžių mane tiesiog varžydavo šitaip viešai atliekama malda, ypač kai čia meldžiamasi ne tik žodžiais, bet ir kūnu. Tikintysis privalo nusilenkti, priklaupti, priliesti žemę savo kaktą ir padaryti tai nustatytą skaičių kartą. Jausdavau, lyg neturėčiau žiūrėti į tą beveik šalia manęs besilankstantį ir susikaupusį žmogų. Bet kadangi čia šitai atliekama taip natūraliai, tai ir aš netrukus pripratau. Įdomu ir tai, jog dažniausiai ta malda būna visai asmeniškai aktas, ir neįturi jame jokio organizuotumo. Pavyzdžiui, praleidau vieną vidudienį su grupe geležinkelio darbininkų. Sėdėjome medžių šešėlyje, kalbėjome, klausėmės radijo muzikos. Apie 12-tą staiga vienas darbininkų atsistojo, paėjo penkis žingsnius į šalį, ištiesė ant žemės ožkos kailį ir pradėjo melstis. Kiti, lyg niekur nieko, kalbėjosi toliau, gėrė arbatą. Po kiek laiko atsistojo kitas, po to dar du ir taip, kol maždaug valandos bėgėję pasimeldė visi. Nemanyčiau, jog toje viešojo maldos būty kokių fariziejškumo, nes apeiga buvo atlikta be jokios demonstracijos.

Sunku man, žinoma, giliau įvertinti tą islamiškosios Sudano liaudies religingumą, bet galėčiau išvardinti keletą ir kitų faktų, kurie su tuo rišasi. Svetingumą jau minėjau. Toliau — Sudane nevagiama. Tai man buvo sakytą jau Egipte. Pagaliau tuo įsitikinau pats. Dažniausiai reikėdavo motociklą su visais daiktais palikti tiesiog lauke, nes nebuvo vietos, kur nors kitur jam patalpinti, uždaryti, užrakinti ir pan. Bet visoje kelionėje per Sudaną nei varžtelio tie gausūs kaimelių vaikai man neišsuko. Taipgi alkoholio čia tikrai negeriama. Tik mieste gyvenančius ir mokytus žmones mačiau geriančius. Elgetų, išsirus Khartoumą ir Juba, irgi neteko niekur sutikti.

Tai vis gerosios islamo ypatybės. Bet visi



Sennar miesto centras. Kelis šimtus metų tai buvo didelės valstybės sostinė. Šiandien nedaug beliko senosios garbės.

medaliai turi vis dėlto dvi puses. Yra ir antroji, kaip patyriau, dar toliau į pietus nuvažiuojęs. Ji irgi, be abejo, bent dalinai susirūšta su tuo nuoširdžiu tikėjimu į vieną Alachą ir jo pranašą Mohamedą.

Sudano pietinis trečdalis ir gamtovaizdžiai ir savo gyventojais jau visai skiriasi nuo islamiškosios šiaurės ir vidurio. Tai pelkės, miškai ir drėgną savaną. Gyvena čia grynakraujai, gentimis susiskirstę negrai. Dalis jų misio-nierių jau pakrikštyti. Tačiau didžiulė dar laikosi savo senųjų — pagoniškų religijų. Tai visai kitas pasaulis, kita kultūra, kiti žmonės. Be abejo, buvo neišvengiama, išvykus britams ir šiaurės "arabams" perėmus valdžią, tarp šių trintis. Bet kad ši trintis išaugo iki kruvino vivilinio karo, tai bent dalinai priklauso nuo to apaštališko tikrumo savo šventąja misija, kurią "arabams" suteikė jų religija. Kaip beveik visada tokiuose atvejuose, šis tikrumas buvo išnaudotas politikierių ir mažos valdančios klasės. Bet tai iš esmės dalyko nepakeičia. Nedaug ką nuveiktų politikie-riai, jeigu jie negalėtų remtis didesne grupe žmonių, kuri yra įsitikinusi, jog turi teisę Dievo ar tėvynės vardu žudyti kitus.

Šitai irgi yra dalis "šiandieninės Afrikos." Ir tuo Afrika nei truputį nesiskiria nuo visų kitų kontinentų.

(Kitą kartą apie juodąjį monsinjorą ir pusiau judus karininkus).

Dėl ko jis mums dvigubai mielas

(Atkelta iš 3 psl.)

vylioja kiekvieną solistą, kūrėją. Tai yra finalo interpretacijos laisvė. Šėtono kvatojimas ir Caro mirtis savo soste, yra nepakartojamas kaleideskopas atradimų, šlifavimo, kietumo, apmaudo ar patyčios. Suvedęs tuos du operinius perlus į vieną koncertą, Voketaitis išėjo nugalėtoju. Talento triumfas čia toks parbloškiantis, kad vien dėl tų dviejų arijų Voketaitis yra neabejotinas bur-tininkas mūsų... vos nepasakiau, operinėje scenoje. Mūsų būsimo-je koncertinėje scenoje.

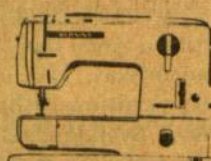
Bosai — baritonai, kurie nedideliu reikiamu vaidybinio talento, vengia koncertuose paskutinės caro Boriso arijos. Gražiausias bel canto varšas atskleidžia Don Carlos (Verdi) taip pat valdovo mirties ariją Dormiro sol... Kokių aštrių kontrastų sustoja tos dvi arijos. Tai ryškiausias bel canto ir realistinio modernizmo tipai. Kažkaip instinktyviai Voketaitis atmetė Don Carlos mirties lyrizmą, sučiurpdinęs visą di džiulę auditoriją Musorgskio ope-rinės scena.

Siame koncerte Arnoldas pa-dainavo tris lietuvių kompozito-

rių dainas. Man atrodo, kad pra-dėdamas dainą, jis stengėsi pa-silikti akademinio koncertiškumo santūrumą. Tačiau melodija ir tekstas jį pagavo ir ėmė veikti solistą. A. Dirvianskaitės roman-zas "Sapnai" įgavo čia smai-kių andante į tragiką. Apmau-das dėl visko, kas prarasta, iš ly-rinės melancholijos peržengė į tragiką. Ir paskutiniame dainos žodyje "Sapnai", Voketaitis dra-matiškai ištarė visą dainos bėgy-

SIUVIMO Mašinos

* ELNA
* BERNINA
* NECCHI
* VIKING
* PFAFF
* SINGER



Sveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos ir kitų firmų.

Taisome, parduodame ir nuomojame priemonėmis kainomis ir sąlygomis Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaitome pagal skoni kabnėtus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestiuose.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dilkinis

TELEVIZIJAS

paprastas ir spalvotas nebrangiai taisau 1/2 patarnavimą vietoj \$3, už dirbtuvės darbą \$10.00 ir dalyv. Pasiteiraukite apie naujas

J. MIGLINAS

2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

MOVING

J. NAUJOKAITIS
Apraustas perkraustymas.
Ilgų metų patyrimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus.

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

10% — 20% — 30% pigiau mokėt už apdraudą nuo ugnies ir automobilių pa-

FRANK ZAPOLIS

3206 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4330

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS

MARQUETTE GIFT PARCEL SERV
2908 69th St. Tel. WA 5-2783
3501 69th St. Tel. WA 3-2737
3333 So. Halsted St. Tel. 254-3320
Lietuvių bendrovė turinti teisę siuntinius siųsti savo vardu iš Chicago tiesiai į Lietuvą.
Dėl šios paslaugos (vairių medžiagų, ital. lietaipčių ir kitų prekių) Prilimami užsakymai automobilių, baldų, televizorių ir t. t.

K. ir V. Žukauskai

DEKORAVIMAS

IS VIDAUS IR IS LAUKO

Kilimai ir apmušti baldai valomi
J. RUDIS — Tel. Clifflside 4-1050

MOVING

SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67th Place WA 5-8063

Sinclair
RICHMOND SERVICE

Kampas Richmond ir 63rd St.
Lietuvių ir vietinių automobilių taisymas. Priklausio Chicago Moto-Club. Nelaimės atveju, skambinkit.
GR 6-3134 arba GR 6-3353
Sav. — Juozas (Joe) Juraitis

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos.
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampas 58th Street
Telefonas — PRospect 8-9533

je susikaupusį apmaudą. Su to-čia pat interpretacijos galia K.V. Banaičio "Atsiminimuose" solis-tas išnaudojo finalo šnabždesį. Ta melancholiška pastoralė, man atrodo, įgavo savo tūrį kaip tik dėl to finalo atbaigimo.

Arnoldas Voketaitis yra rafi-nuotas operinio personažo kūrė-jas. Tuo jis taip skiriasi iš dau-gelio operos dainininkų. Ilgai pa-buvęs Europoje, kur operos me-nas mėgiamas ir platus, dabar Voketaitis įneša į mūsų sceną tar-ptautinių scenų gyvybę, atradi-mus ir siekius. Praktiškai Voke-taitis neturėtų ieškoti mūsų sce-

ny. Tačiau jis ateina pas mus. Kodėl?

Dėl tos pačios priežasties, dėl kurios M. K. Ciurlionis ėjo pas lietuvių, palikęs lenkus ir vokiečius. Dėl to, kad čia savi. Dėl to jie, Ciurlionis ir Voketaitis, mums dvigubai mieli.

(Red. pastaba.) Arnoldas Vo-ketaitis šių metų sezonui yra angažuotas ir Chicago Lyric operos. Jis čia dainuos Puccinio "Toscoj", Stravinskio "Lakštin-galoj" ir Strauss'o "Salomėj".)

LIETUVIAI TĖVAI, PASINAUDOKIT

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA

Kennebunkport, Maine.

SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM

Išeinamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas.
Oficialiai dėstoma lietuvių kalba po 5 pamokas savaitėje 4 grupėms.

Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjamos sportas, duodama lietuviška gyvenimo orientacija. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas.

Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių
Mokiniai gyvena bendrabuty.
Atlyginimas visiems priimamas.
Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį.
Registruokite mokinius 1968-1969 m.
Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

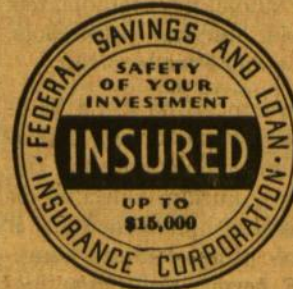
Informacijų ir kitais reikalais rašykite:

Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

TURTAS 90 MILIJONŲ

Chicago Savings

and Loan Association
John Pakel, Sr., President and
Chairman of the Board



LAKŠTŲ TAUPYMO SĄSKAITOS

Chicago Savings Jums siūlo šešių mėnesių taupymo lakštus, už kuriuos pelnysite 5 1/4%. Lakštai išduodami tūkstantinėmis minimumas yra \$8,000.00. Nuosimėčiai mokami kas šeši mėnesiai nuo išdavimo datos. Lakštų sąskaitos yra apdraustos F.S.L.I.C.

TAUPYMO KNYGUČIŲ SĄSKAITOS

Chicago Savings tebemoka už knygutėse žymimas santaupas aukščiausius nuosimėčius, kokie kad yra leidžiami pagal Federalinės valdžios taisykles. Sudėtiniai nuosimėčiai apskaičiuojami kiekvieną pusmetį.

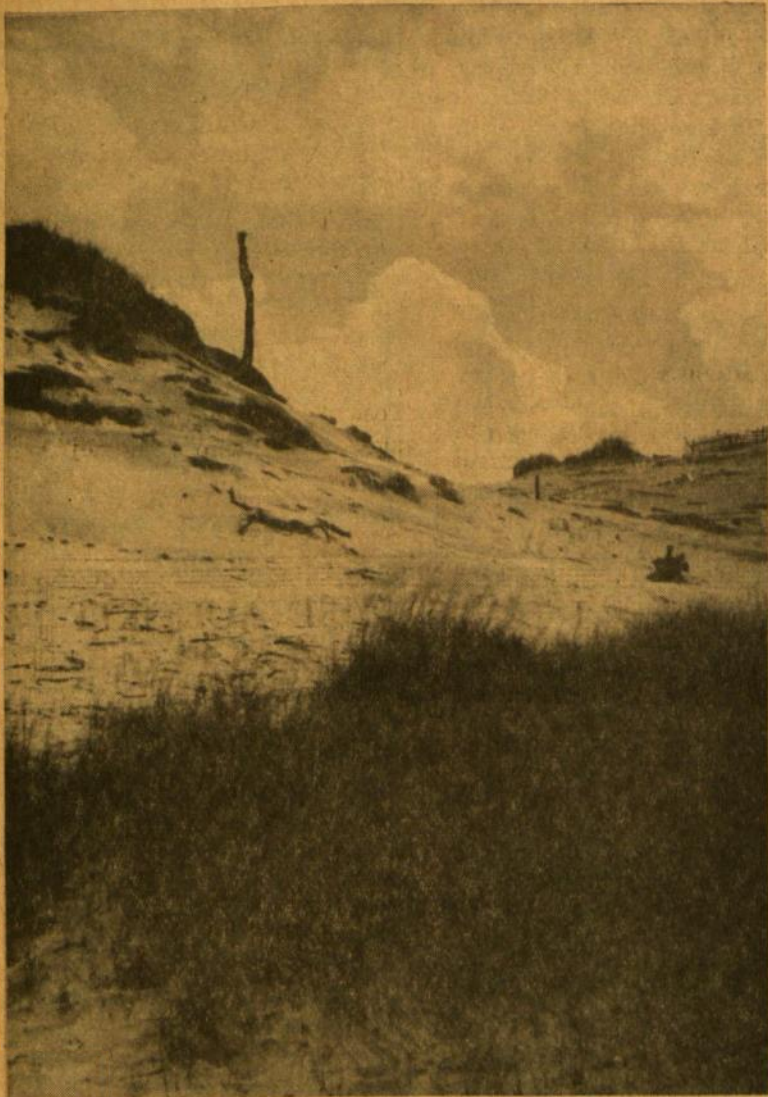
DAUGIAU TAUPYSITE...

DAUGIAU PELNYSITE.

Chicago Savings and Loan Assn.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GROvehill 6-7575



"Kalmi kelmuoti, pakalnės nuplikę". Nuotr. J. Kasakaicio. Iš šiandien 4-7 val. popiet atidaromos J. Kasakaicio foto parodos Balze-ko Lietuvių kultūros muziejuje, Chicagoje.

Išaina Lietuvių Enciklopedijos XV tomas - Lietuva

Kasmetiniame Lietuvių Enciklopedijos tomo leidime, kaip žinome, buvo perskotos XV tomas, skirtas išimtinai Lietuvai. Reikėjo jo paruošti pasvešti elę metų, kol medžiaga susitelkė, kol ji buvo parengta ir pateikta skaitytojui. Tai milžiniškas darbas, tai bene pirmą kartą apie Lietuvą ir lietuvių sukaupia vienoje knygoje tiek studijinės, neatkristinės, aukšto lygio ir objektyvios, akademinės informacijos. Tomas išėjo kur kas didesnis negu įprastiniai LE tomai. Todėl ir leidėjas buvo priverstas šio LE tomo kainą pakelti: JAV jo kaina \$13.75, o Kanadoje \$14.00.

Kol dar baigiamas įrėti LE Lietuvos tomas pasiekia laukiančiuosius, norėdami jau iš anksto informuoti mūsų skaitytojus, duoda me čia ano LE tomo turinį, kuriame akivaizdžiai matyti, koks lobis sukauptas jo puslapiuose.

KRAŠTAS

Geografinė padėtis (Antanas Bendorius), Žemės paviršius (Antanas Bendorius), Geologijos apžvalga (Birutė Saldutienė), Mėninės žaliavos (Birutė Saldutienė), Hidrografija (Steponas Kopalia), Klimatas (Antanas Bendorius), Dirvožemiai, Antanas Bendorius), Augalija (Konstantinas Regelis), Gyvūnija (Juozas Rautkys), Gyventojai (Antanas Bendorius), Antropologinis Lietuvos tipas (Jonas Balys).

VISUOMENĖ

A. VALSTYBĖ

Herbas ir vėliava (Antanas Vaisys), Valstybės santvarka (Mečys Mackevičius), Klaipėdos krašto teisinė santvarka (Vytautas Bulota), Lietuvos valstybinės administracijos schema (braižė Kazys Bertasius), Atstatytosios Lietuvos valstybės teisė (Boleslovas Masulis), Teisės šaltiniai (Domas Krivickas), Lietuvos kariuomenė 1918-1944 (Kazys Ališauskas), Svietimo apsauga: I. Nepriklausomybės 1918-1944 metai (Vincas Terčionas), II. Okupaciniai 1940-44 metai (Balys Matulionis), III. Kurortai (Balys Matulionis), IV. Farmacijos reikalai (Jonas Makauskis).

B. BAŽNYCIA

Katalikų Bažnyčia Lietuvoje: I. Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštijoje (Viktoras Gidžiūnas), II. Carinės Rusijos okupacijos laikas (Rapolas Krasauskas), III. Nepriklausomaisiais ir okupaciniais laikais (Juozas Vaisnora), IV. Lietuvių katalikai Išeivijoje (Juozas Vaisnora), V. Vienuolijos Lietuvoje (Viktoras Gidžiūnas), VI. Katalikiškoji kultūra ir veikla (J. Vaisnora), Evangelikų Bažnyčia Lietuvoje (Kristupas Gudaitis).

C. ŪKIS

Žemės ūkis (Jonas Paltauskas), Mišky ūkis (Juozas Rautkys),

Žuvininkystė (Almis P. Mažeika), Pramonė (Jonas D. Viskanta), Energetikos ūkis (Kazys Rimkus), Statyba (Juozas Dačys), Prekyba: I. Nepriklausomybės laikais (Steponas Stankus), II. Okupaciniai laikai (Antanas Jasy), Kooperacija (Kazimieras Ječius), Finansai: I. Biudžetas (Steponas Stankus), II. Valstybės pajamos ir išlaidos (Jonas Juodikis), Kredito organizacija (Juozas Pažemėnas), Lietuvos pinigų istorija (Jonas K. Karys), Litas — Lietuvos ūkinio savarankiškumo ženklas (Juozas Pažemėnas), Susisiekimas ir transportas: I. Geležinkeliai, sauskeliai, orinis susisiekimas (Jonas Matcykas), II. Laivininkystė (Leonardas Dargis), Paštas (Vaclovas Birutis ir Antanas Gintneris), Darbo apsauga ir socialinis aprūpinimas (Jonas Paplėnas).

ISTORIJA

Lietuvos proistorė (Marija Gimbutienė), Lietuvos istorija iki Gedimino dinastijos išnykimo 1572 (Zenonas Ivinskis), Bajorų viešpatavimo laikai, 1572-1795 (Konstantas Avizonis), Nuo nepriklausomybės netekimo iki jos atgavimo (Vincas Trumpa), Nepriklausomybės laikai (Juozas Jakštas), Lietuvos užsienio politika, 1918-1940 (Domas Krivickas), Nepriklausomosios Lietuvos ministrų kabinetai (Albertas Gerutis), Pirmoji Sovietinė okupacija, 1940-1941 (Juozas Brazaitis), Vokietų okupacija, 1941-1944 (Juozas Brazaitis), Antrosios Sovietinės okupacijos laikai nuo 1944 (Vytautas Vaitiekūnas), Mažosios Lietuvos istorija (Juozas Jakštas), Lietuvių užsienyje (Juozas Jakštas), Lietuvių tautos plotai ir gyventojai (Kazys Pakštas), Lietuvos valstybės plotai ir sienos (Kazys Pakštas).

KULTūra

A. SENOJI KAIMO KULTūra Papročiai (Jonas Balys), Dievai ir dvasios (Jonas Balys), Tautosaka (Jonas Balys), Liaudies dainų melodijos (Juozas Žilėvičius), Liaudies muzikos instrumentai (J. Žilėvičius), Liaudies šokiai (Jonas Balys), Tautiniai drabužiai (Antanas Tamošaitis), Liaudies menas (Antanas Rūkštelė), Kaimo architektūra ir statyba (Jurgis Gimbutas).

B. KALBA

Bendra Lietuvių kalbos charakteristika (Leonardas Dambriūnas), Lietuvių kalbos istorija (Petras Jonikas), Asmenvardžiai ir vietovardžiai (Petras Jonikas), Lietuvių kalbos tarmės (Antanas Salys), Lietuvių kalbos tyrinėjimai (Petras Jonikas).

C. LITERATūra

Senoji Lietuvių literatūra (Vincas Maciūnas), Literatūra spaudos draudimo laikais (Juozas Brazaitis), &X a. pradžios ir nepriklausomybės laikų literatūra (Antanas Vaičiulaitis), Lietuvių literatūra svetur (Antanas Vaičiulaitis), Sovietinė lietuvių literatūra (Andrius Baltaragis).

D. TEATRAS

Dramos teatras (Stasys Santvaras), Operos teatras (Stasys Santvaras).

E. MUZIKA

Istorinė Lietuvių muzikos apžvalga (Vladas Jakubėnas).

F. DAILĖ

Istorinė lietuvių dailės apžvalga (Jonas Grinius), Lietuvių dailė užsienyje (Paulius Jurkus).

G. ARCHITEKTūra

Lietuvos mūro architektūra ligi &X a. pradžios (Povilas Reklaitis), Nepriklausomosios Lietuvos architektūra (Vladas Švapis), Lietuvos urbanizmas (Kazys Kriščiūkaitis).

H. SVIETIMAS IR AUKLĖJIMAS

Svietimas Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštijoje (Simas Sužiedėlis), Svetimas carinės Rusijos valdžioje (Simas Sužiedėlis), Mokymosi Mažojoje Lietuvoje (Simas Sužiedėlis), Mokyklos vokiečių okupacijos laikais, 1915-1918 (Simas Sužiedėlis), Svetimas nepriklausomojoje Lietuvoje (Vaclovas Čičiūnas ir Simas Sužiedėlis), Svetimas II Pasaulinio karo metu (Vaclovas Čičiūnas ir Simas Sužiedėlis), Svetimas Sovietų okupuotoje Lietuvoje (Jonas Aistis), Lietuviškoji mokykla Išeivijoje (Matas Kriščiūnas ir Petras Maldeikis).

I. SPORTAS

Sportas nepriklausomojoje Lietuvoje (Bronius Keturakis), Sportas sovietų okupuotoje Lietuvoje (Edvardas Sulaitis), Sportinė veikla Išeivijoje (Edvardas Sulaitis).

*

LE leidykla prašo, kad prenumeratoriai mokėtų už XV tomo siųstų tuoj pat. Iki šiandien dar neatsiliepė ir mokesčio neatsiuntė apie pusę prenumeratorių. Tarkia padėtis labai sunkina leidyklos darbą bei siuntinėjimo planą. Siuntimas kreditu LE leidyklai yra sunkiai priimtinas, nes vėliau mokėjimas vilkinamas, reikia siuntinėti laiškus, prašant atsiųsti mokesčių už kreditu pasiūtą tomo. Yra rengiamas ir vienas LE

Ar lietuvių išeivių kūryba yra lietuviška?

Praeitą savaitgalį įvykusiame "Varpo" suvažiavime Pottawata mie, Michigan, sutraukusiam porą šimtų dalyvių, viena iš diskutuotų temų buvo "Ar lietuvių išeivių kūryba yra lietuviška?" Beje, toks kritiškas žvilgsnis yra būdingas "Varpo" sąjūdžiui, kuris beveik šimtą metų stato kraštutinius klausimus lietuviškam gyvenimui, kuris dar ilgesnį laiką yra kraštutinėje padėtyje. Tokia "Varpo" veikla anuomet prisidėjo prie Lietuvos nepriklausomybės atgavimo ir sąmoningo valstybinio gyvenimo. Ta pati viltis buvo sužadinta šių metų suvažiavime, kur lietuviškos sąmonės kūryba ir puoselėjimas buvo pagrindinis rūpestis.

"Ar lietuvių išeivių kūryba yra lietuviška?" — tokia paskaitą skaite Anatolijus Kairys (dramaturgas, jaunimo teatro organizatorius, LB Kultūros fondo pirmininkas). Koreferentai prof. Aldona Augustinavičienė ir dail. Algirdas Kurauskas. Programos vedėjai — Antanas Kučys ir Zigmantas Dailė.

Anatolijus Kairys savo paskaitos klausimui atsakymą rado egziliškos sąvokos — jau 24 metai esame užsieniuose ir esame tiek žmonės, kiek esame lietuviai. Mes esame išrauti medžiai ir tokiais turime prisipažinti. Lietuviškumas Išeivijoje yra buvimas savi, pučiant nelemties vėjams. Tačiau kaip būti? Čia kiekviena lietuvių nepadės (nesvarbu kiek aukojame, kur einame), bet raktas yra kokybinė lietuvių — vėjai nenupučia kūrybos ir istorinės atsakomybės prieš save ir pasaulį. Toliau vystydamas savo mintį, Anatolijus Kairys praėjo

per lietuvių išeivių literatūrą, dailę, muziką net žurnalistiką ir ten vaizdžiais pavyzdžiais parodė, jog kokybė pasiekta tik ten, kur būta savim pačiu, t.y. kur prisipažinta prie išeivio kritiškos padėties. Šis priėjimas prie klausimo nagrinėjimo buvo beveik vieninteliai įmanomas ir salė tai pajuto, parodydama didelį dėmesį ir rimtį.

Koreferentė Aldona Augustinavičienė pabrėžė, kad tautinis kūrybas (o tokiais visi yra) turi suprasti kitų tautų kūrėjus, o tas kontaktas puoselėtinas ir girtinas. Dėstydamas universitete prancūzų kalbą, prelegentė vieną sykį amerikietėms studentėms labai uždegančiai pakalbėjo apie prancūzų kūrėjus. Kitą dieną studentės ant lentos užrašė profesorė lietuviškai: "Aš myliu tave".

Antru koreferentu buvo Algirdas Kurauskas, kuris pasakė, jog jo tema jau puikiai išsemta prof. Augustinavičienės. Tačiau jis pabrėžė, jog prie atvirumo sau (t.y. tautinio atvirumo) reikia pridėti talentą, kad gautųsi reikšminga kūryba. Ir tarp tų dviejų nežinomųjų visa kūryba ir telpa. O kūryba nėra niekas kita kaip originalumas.

Diskusijose pasireiškė Jonas Daugėla, dr. Kazys Karvelis, Antanas Kučys, Zigmantas Dailė, Elena Devenienė, Juozas Audėnas. Susirinkimo pradžioje pagerbtas atsistojimu neseniai miręs varpininkas Antanas Rūkas, rašytojas ir spaudos darbuotojas.

Saulius Šimoliūnas

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, gyvybės, automobilio, sveikatos, biznio, Patogios išsimokėjimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 S. Kedzie Ave., PR 8-2233

dividends have been paid every year since 1897...

currently

EARN HIGHEST RATES ON SAVINGS

5 1/4%
PER ANNUM

SAVINGS CERTIFICATE
ONE YEAR
\$9,000 MINIMUM

4 3/4%
PER ANNUM

CURRENT RATE
ON PASSEBOOK
SAVINGS

UF

UNION FEDERAL SAVINGS

3430 South Halsted, Chicago — Phone 523-2800 — A. J. Aukers, President
HOURS: Mon. - Tues. 9-4, Wed. — Closed, Thurs. 9-8, Fri. 9-6, Sat. 9-1

Mes mokame **5 1/4%** ant visų taupymo sertifikatu per annum
MINIMUM SUMA \$5,000.00

MIDLAND SAVINGS



4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
August Saldukas
Chairman of the Board



FRANK'S TV and RADIO INC.

3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS IVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJS RADIO STEREO APARATŲ PADAVIMAS IR TAISMAS TAIPGI ORO VESINTUVAI IR SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

HIGH RATES

4.75%
per annum
on regular savings



5.25%
per annum
on investment bonus

Savings Insured to \$15,000.00

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Kas tik turi gerą skonį,

viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PR 8-5875

Vedėjas — J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val. iki 6 val. vakaro

Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 val. popiet

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 S. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

JUNE - BIRŽELIO MĖN. 27, 28 ir 29 D.D.

SEMPE 10 Year Old Armagnac	
BRANDY	Fifth \$4.98
MONNET V.V.L. Imported	
COGNAC	Fifth \$4.29
STOCK V.S.O.P. 10 Year Old Imported	
BRANDY	Quart \$4.98
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P	Fifth \$4.89
GANCIA Imported Dry or Sweet	
VERMOUTH	30 oz. Bottle \$1.79
LORD SANDWICH IMPORTED	
BRITISH GIN	Fifth \$2.98
CANADIAN MIST Imported	
CANADIAN WHISKY	Fifth \$3.49
GLEN MAVIS IMPORTED	
SCOTCH WHISKY	1/2 Gallon \$7.98
SOUTHERN COMFORT LIQUEUR	
100 Proof	Fifth \$3.98
OLD STYLE LAGER BEER	
Case of 24—12 oz. Cans	Case \$3.89

Kultūrinė Kronika

• Leidybos Vydūnui pagerbti. Akademini skautų sąjūdis, norėdamas prisiminti ir pagerbti Korp. Vytis garbės narį Vydūną, mirusį prieš 15 metų, nutarė išleisti specialų "Mūsų Vyčio" numerį, paskirtą Vydūnui. Numerio redaktorium pakviestas Br. Kvilyš. Bendradarbiais pakviesti: kun. dr. J. Kubilius SJ, Ant. Krausas, Erdmonas Simonaitis, Vyt. Mikūnas ir kt. Gauta dar nespausdintų Vydūno rašinių, niekur nėskelbtų nuotraukų. Žurnalas numerio išleidimą finansuoti sutiko Dr. Vydūno šalpos fondas. Manoma, kad šis leidinys pasirodys rugpjūčio ar rugsėjo mėnesį.

• Jurgio Kasakailio meniškoji nuotraukų paroda Balzeko Lietuvos kultūros muziejuje, Chicagoje, atidaroma šiandien (birželio 29 d.) 4-7 val. vak. Jurgio Kasakailio nuotraukų (peizažų, natūrmortų ir kt.) jau seniai buvo galima matyti mūsų periodinės spaudos puslapiuose. Dabar, vienoje vietoje sukaupus jų visą parodą, bus galima sugriežti ir kiek platnesnį Kasakailio nuotraukų visumą bei jų meninę vertę. Paroda muziejuje vyks iki liepos 31 d. Muziejus atdaras visas savaitės dienas nuo 1 val. iki 4 val. 30 min. popiet.

• Filmai ir žiūrovai Lietuvoje.

Skelbdama šūkį "Menas priklauso liaudžiai", komunistinė valdžia Lietuvoje dėjo nemažą pastangų ir kino filmų rodyti išpopuliarinti ne tik miestuose, bet ir kaimuose. Pastorijų kino teatrų skaičius, tiesa, nežymiai padidintas, bet prie jų prisidėjo ir kilmajamieji įrenginiai, su kuriais filmų rodytojai važinėja ir į kaimus. Rezultatai, tačiau, pasirodė toli ne milžiniški. Anot Lietėtarūros ir meno (68-24): "Praėjusiais metais respublikos teatruose įvyko apie 100,000 seansų. Juose tarybinius ir užsienio šalių filmus matė 5 milijonai žiūrovų".

Tuos — iš pirmo žvilgsnio stambius — skaičius pasklaidžius, paaiškėja, kad žiūrovų gausa gana skysta. Iš trijų milijonų gyventojų, atskyrus mažus vaikus ir paliečius, turi būti apie du milijonai potencialių kino žiūrovų. Jeigu kinuose per metus apsilankė tik penki milijonai, tai išeina, kad vidutiniškai pusė potencialių žiūrovų buvo trijuose seansuose per metus, o kita pusė tik dviejuose. Ir jei buvo 100,000 seansų, tai seanse vidutiniškai sėdėjo tik apie 50 žiūrovų.

Didžiųjų Lietuvos miestuose dabar yra apie 40 kino teatrų. Jie veikia kasdien, po du, tris ar keturis seansus. Imant vidutiniškai tris, vien tuose miestuose per metus įvyksta 40,000 seansų. Vietų tuose teatruose yra po du, tris, keturis šimtus ar daugiau. Vis dėlto, jei tos salės ir pustutės, sakykim, vidutiniškai seanse būna tik apie šimtas žiūrovų. Tad mažuose miestuose ir kaimuose filmų rodytojai turėjo tik apie vieną milijoną žiūrovų. O ten vis dėlto buvo apie 60,000 seansų. Vidutiniškas žiūrovų skaičius seanse turėjo būti apie septyniolika...

Filmai rodomi daugiausia rusiškai, su lietuviškais parašais. Tik apie 20 filmų per metus įgarsinama lietuviškai. Lietuviškų meninių filmų pasirodo tik vienas kitas per metus, bet ir juos rodant, žiūrovai dar niekur "neišlaužė durų". Daugiau veržimosi būna į filmus iš Vakarų, bet nebūtinai į geresnius. Prieš keletą metų rodyto "Tarzanas" dar niekas nenurungė... Yra sumanytas bent Vilniuje vienas kino teatras skirti tik geriems filmams. Bet abejojama, ar bus gauta tų gerų filmų tiek, kad jų pakaktų. Nesitikima, kad geri filmai bus galimi rodyti ilgesnį laiką: ar bus, kas juos žiūrės? O dažnai keičiant reikia daugiau ir filmų.

(ELTA)

— Rusų kolonistų mokyklos Lietuvoje. Iš kelių dešimčių Lietuvoje dabar esančių specialiųjų mokyklų, dvidešimt trijos mokymosi vyksta rusų kalba. Trylikos tokių rusams pritaikytų mokyklų — technikumų yra Vilniuje, po du Kaune ir Klaipėdoje, po vieną Šiauliuose ir Panevėžyje, kiti mažesni miestuose.

Technikumuose rengiami specialistai aukštojo mokslo nereikalaujančioms pareigoms įmonėse bei įmonių administracijose. Visuose didesniuose miestuose yra ir atitinkamas kiekis bendrojo lavinimo mokyklų, kuriose dėstymas vyksta rusų kalba. Mokymas sutvarkytas taip, kad kolonistams būtų galima išsiversti ir neišmokus "čiabuvų" kalbos.

(ELTA)

• Birbyninkai ir solistai siunčiami į Bulgariją. Bulgarijos sostinė šią vasarą vėl rengiamas "Pasaulinis jaunimo ir studentų festivalis". Tai devintas toks faktiškai rusų komosolo vadovybės rengiamas atitinkamai atrinkto jaunimo pobūvis.

Iš Vilniaus į tą festivalį siunčia Vilniaus miesto pučiamųjų instrumentų orkestrą "Trimitai" ir "Lietuvos" ansamblio birbyninkų kvintetą (pernai buvo Montrealyje). Su jais vyksta Vilniaus konservatoriją baigianti dainininkė Giedrė Kaukaitė. Dalyvausiant ir dar viena lietuvaite dainininkė Džilda Mažeikaitė, kuri dabar jau tik "buvusi vilnietė", nes yra rusų valstybinio estradinio orkestro solistė Maskvoje.

(ELTA)

• Solistas V. Daunoras, birbynininkas P. Budrius ir kanklininkė D. Juodvalkytė iš Vilniaus buvo nusiųsti koncertuoti "taikos šalininkų konferencijai", kuri vyko Marianhame, Aalando salose. Grįždami buvo sustoję ir koncertavo Helsinkyje ir Suomijos televizijoje.

(E)

• Birželio 4 d. Vilniaus operos teatre buvo parodyta Halevy opera "Žydė", dabar pavadinta "Rachele". Šis spektaklis buvo pa-

MOVING

perkrausto baldus iš art ir toli.

A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629, Tel. RE 7-7088

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers



Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai ir metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginiai 7-7258 59

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

5%

Mokamas už vieno metų taupymo ląkstus nuo išdavimo datos (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

4 3/4%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5 1/4%

Mokamas už vieno metų taupymo ląkstus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608. Tel. VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING



* Dr. Kristupas Gudaitis 107 Main Str., Warren, Ill., 61087) verčiasi gydytojo praktika ir drauge renka medžiagą bei rašo reformacijos Lietuvoje istoriją. Doktoras studijuoja ir senųjų lietuvių religinių raštų tekstus. Laiške "Draugo" redakcijai jis nurodo prieš trejetą metų įsigijęs mikrofilmą ir fotostatus žinomos retybės — "Wolffenbutelio Lietuviškos Postilės". Pirmajame viršelio puslapyje atspausa 1574 m. data ir pavardę "Johannis Biela-vk". 1 dalies I lape, po antrašte, ranka lotyniškais raidėmis įrašyta: "Michael Sappun Bartensteinensis". Šiaip jau gotiškos raidės maišytos su lotyniškais. Dalių antraštės rašytos lotynų spausdintomis raidėmis. Visa knyga ranka rašyta; 295 dvigubi puslapiai. Reikalui esant, dr. K. Gudaitis sutinka padaryti reikiamus fotostatus.

PASTOVAUS DIAKONATO KLAUSIMAI

Pietų Amerikos vyskupų iniciatyva Buenos Aires mieste visą savaitę vyko Pietų Amerikos kraštų katalikų Bažnyčios atstovų pasitarimai pastovaus diakonato įvedimui spręsti. Posėdžiuose da-

lyvavo taip pat ir Prancūzijos ir Vakarų Vokietijos vyskupų atstovai, kur pastovus diakonatas jau įvestas. Šiuo metu Pietų Amerikoje jau veikia įvairūs naujų diakonų formavimo ir ugdymo šėši centrai Brazilijoje, du Čilėje ir po vieną Paragvajaus bei Dominikonų respublikose.

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.

Valome, ištepame, suderiname, pakeičiame (hoses) — žarnas.



Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turime dalis maišelius ir visus prijungimus (dalis) visų gamybų siurbliams — Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby ir Royal bei kitų.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

WAGNER & SONS
Typewriters Adding Machines
Checkwriters
Nuomola - Pasaulyje - Taisa
Kai jos - Nauja - Nauja
Virs 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJIEJI VIETNIEJAI
5610 S. Pulaski Rd Tel. 581-4111



MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MĖGEJAMS

Daug autapupsite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PProspect 6-8998

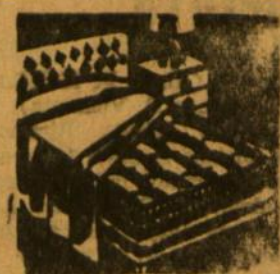
NAKVYNĖS MONTREALYJE

"MAN AND HIS WORLD" parodos lankytojams. Kambarys su atskiru įėjimu ir visais patogumais netoli miesto centro. Dviems asmenims \$8.00, trimis \$10.00 parai. Nemokamas parkinimas, 10 min. nuo parodos. Geras susisiekimas autobusais ir Metro.

APSTOGOMS LAURENTIAN KALNUOSE išnuomojamas moderniškas vasarnamis gražaus ežero pusiasalyje. Elektrinis apšildymas, vandentiekis, T.V. ir kiti miestiečių patogumai. Savaitė \$70.00.

P. RUDINSKAS, 2415 Park Row East, N.D.G.,

Montreal 28, Quebec, Canada Tel. 482-4094



Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

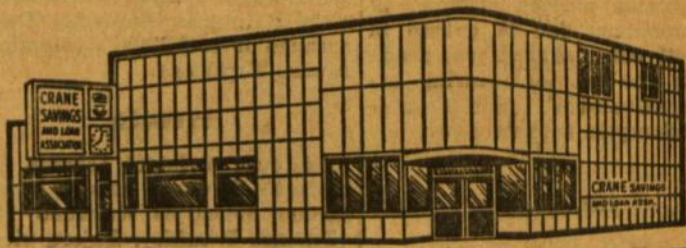
LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmą ir ketvirtą 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą, nuo 9 iki 6 val. sekmą, atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.



CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.



PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS:

PIRMAD. ir KETVIRTAD. ... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. ... 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

STEIN TEXTILE CO.

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS
UŽUOLAIMOMIS.

Išigykite urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokados, "boucle's" ir "fiberglass".

PIRSKITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylonų, taffetų, aksomų, ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atdara kasdien ir sekm. 9:15 v. r. iki 5:30 vak. Pirmą uždaryta.

Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo į šiaurę Jefferson Street — Chernin's aikštėje.

NAUJI LEIDINIAI

• II Vatikano Susirinkimo Dokumentai. 2 dalis. Dekretai ir pareiškimai. Vertė prel. Vytautas Balčiūnas ir Anicetas Tamošaitis, S.J. Kalbą tikrino Vladas Kulbokas. Iliustravo dail. Telesforas Valius. Išleido "Krikščionis gyvenime" 1968. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuvė. Knyga kietai įrišta, 306 psl. Kaina \$3.50. Knygos mectenas prel. Ignas Albavičius.

Lietuvių katalikų užsimojimas laisvajame pasaulyje išleisti visa seriją knygų, jų pobūdį ir pačią leidyklą įvardijant bendroju pavadinimu "Krikščionis gyvenime", yra didžiai sveikintinas dalykas. Ypač pabrėžtinas akcentas kelti jose temas ir problemas, neišleidžiant iš akių viso dabarties konteksto. Tai turėtų būti ne kokia nors archyvinė knygų serija, informuojanti skaitytoją, kas buvo, bet tai privalėtų būti daugiau šių dienų gyvenimą ir žmogų formuojanti mintis, labiau susirūpinusi tuo, kas ir kaip turėtų šių dienų ateities pasaulyje būti.

Pradžią padaryta, išleidžiant "II Vatikano Susirinkimo dokumentus". Tai prasmingas ir didelis darbas aukščiau minėta kryptimi. Tik ką išėjusiame Dokumentų antroje dalyje temos skirs tomos į šiuos didžiulius skyrius: Visuomeninio bendravimo priemonės, Ekumenizmas, Katalikiškosios Rytų Bažnyčios, Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje, Kunigų paruošimas, Tinkamas vienuolinio gyvenimo atnaujinimas, Kunigų tarnyba ir gyvenimas, Misijinė Bažnyčios veikla, Krikščioniškas auklėjimas, Bažnyčios santykiai su nekrikščionių religijomis, Tikėjimo laisvė.

Knygos apipavidalinime jaučiamos leidėjų pastangos padaryti knygą ir estetiškai puošnią patrauklią. Tam reikalui, atrodo, ir buvo pasitalkintas žymusis mūsų grafikas Telesforas Valis. Jis sukūrė gražią leidyklos emblema, titulinį knygos puslapį ir kiekvieno skyriaus pradžios įvadinę raišles. Visa tai atlikta labai skoningai ir sąžiningai. Spaustuvė tačia šios dorybės neturėjo: puslapiuose "špeisai" taip sukišti, kad keliose vietose kartojasi nedovantotinas puslapių sutepimas.

• Danguolė Sadūnaitė, TU ESI MANO ŽEMĖ. Eilėraščiai. Išleido Juozas Kapočius 1968 m. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuvė, Rinkinyje 48 psl., gražaus formato, skoningai atspausdintas kursyvu, viso — 40 eilėraščių. Knygos kaina \$1.50, gaudama ir "Drauge".

Tai trečioji šios mūsų jaunosios rašytojų kartos poetės knyga. Danguolė Sadūnaitė lietuvių lyrikon atėjo, iš karto susiradusi savąjį kelią, kuriuo ji žingsnis po žingsnio — knyga po knygos ir eina. Tai gamtos elementų, žmogaus ir minties poezija. Poezija akimirksniškai trapi, tačiau branginanti žodį, su stigiais minties ir vaizdo lūžiais, mažiau aprašomoji, daugiau iškvepta emocinės nuostabos ir kūdikiško smalsumo žinoti. Visame šitame kontekstiniame išsiskyrimo luobe ir poetinių įvaizdžių branduoliuose slypi tačiau žmogiškosios minties gemalas. Net ir tie eilėraščiai, kurie pirmu įspūdiu atrodo, kaip grynai peizažinė tapyba, savo išvadinėse eilutėse vis įgauna žmogiškąjį, tiesiog egzistencinį atodūšį arba, anot poetės, tylųjį šauksmą. Toliau viso to, kas čia pasakyta, iliustracija galėtų būti ir toks trumpas eilėraščių "Vakaras".

Sugerdamas
Dundėjimą saulės,
Arteja
Tamsus atoplūdis nakties...
Ir įmeta langan
Aukšinę gelę...

Ugni,
Tylųjį šauksmą...

• ATEITIS, 1968 m. Nr. 4. Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Vyr. redaktorius Antanas Sabalis. Redakcijos adresas: Ateitis, 80-23 85th Drive, Wood-

haven, N.Y. 11421. Žurnalo metinė prenumerata \$5.00. Administratorius Kazys Vainius — Ateitis, 64-09 56th Road, Maspeth, N.Y. 11378.

Ši karta leidinio puslapiai pradėdami Danutės G. Bieliauskienės atviru laišku "Ateit ir vyrtis atviru laišku "Ateičiai" ir vyriaus. redaktoriaus A. Sabalio atsakymu. Jų pokalbis šių dienų kontekste užgriebia labai degančias ateitininkijos problemas. Tačiau patys įdomiausi šio numerio puslapiai ir juose keliama svarbia tema ir jos žurnalistiniu apipavidalinimu yra interview su daugeliu žmonių, kaip antraštė sako, apie vienos lietuvių parapijos padėtį, kuri, laikui bėgant, gali būti analogiška ir kitoms čionykštėms mūsų parapijoms ir į kurią jau šiandien turėtume kreipti akis. Prie tų dialoginių puslapių pridėtas dar ir toks redakcijos prierašas: "Lietuviškųjų parapijų reikalu besirūpinant, esame susidūrę su sistema, kuri mūsų parapijų išlikimu yra visiškai



Chicago Parkų distrikto rėmuose dail. Viktoro Petravičiaus vadovaujamų meno klasių darbų paroda praėjusį savaitgalį susilaukė malonaus pasisekimo. Mokinių darbų paroda Chicago Parkų distrikto patalpose prie Kedzie Ave. ir Marquette Rd. sankryžos aplankė daug meno mėgėjų ir būrys žymių Chicago amerikiečių, visuomenininkų, politikų. Dalį čia jų ir matome su premijomis laimėjusiais menininkais. Iš kairės į dešinę: Allen Holda (2-roji premija už kompoziciją), George Carpita — Marquette Parko direktorius, A. J. Dom Cantone — 13-to wardo demokratų viršininkas, P. J. McCarthy — reakreacijų direktoriaus pavaduotojas, dail. Viktoras Petravičius — Chicago Parkų distrikto meno direktorius, Alexander G. Kumskis — Parkų distrikto 1-mos apygardos viršininkas, Sofija Butkienė (1-ji premija už mozaiką), Daniel J. Shannon — Chicago Parkų distrikto vice direktorius, Jack Hanks — Parkų distrikto spaudos direktorius, John Prendergast — Parkų distrikto 4-tos apygardos viršininkas, Lina Bildušaite (3-čioji premija už grafiką), Irene Kazlauskienė (1-ma premija už grafiką), Frank Savickas — Illinois valstijos 27-to distrikto atstovas, Magdale na Stankūnienė (2-ra premija už grafiką), Barbora Morkūnienė (1-ma premija už tapybą), Algis Grigas — Parkų distrikto West Lawn viršininkas.

nesuinteresuota. Spaudoje pasirodžius keliems aprašymams apie Mt. Carmel Švento Kryžiaus parapijos įvykius, ATEITIES, re-

dakcija siuntė du savo narius, kad sužinotų, kaip dalykai iš tiesų klostosi, Apsiginklavo magnetofonu ir foto aparatu, įjiedu davinį atliko." Ir toliau linkėtu me redakcijai šitokių žurnalistinių deimaničių skaitytojams nepagailėti.

Why is it so comforting saving with people "who care?"

...with people who have continuously paid the highest dividends with complete safety for nearly 60 years?

Look back over the nearly 60-year history of Standard Federal and you will find a tradition of integrity in handling its customer's savings that has built an association of great financial strength.

One evidence of this is reserves more than twice those legally required.

Another is that Standard Federal has never missed paying a dividend or failed to honor withdrawals promptly.

Chartered and supervised by an agency of the United States Government, Standard Federal is one of the largest associations in the area with assets over \$130,000,000.00. It has grown this large because it is managed by people "who care" about the welfare of its customers.

That is why you will find it so comforting saving at Standard Federal.

Earnings currently paid are at the highest legal rates permitted—4% per annum on Passbook Accounts, payable and compounded quarterly—5% per annum on six-month Certificate Accounts in amounts of \$10,000 or larger in multiples of \$1,000. And accounts are insured for safety to \$15,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

Is not such an association the place for your savings?

The people "who care" are eager to welcome you to their growing family of savers.

There is no better time than *now* to open your account at Standard Federal... stop by during our convenient hours (two parking lots) or telephone or write for save-by-mail forms.



STANDARD

FEDERAL SAVINGS

and Loan Association of Chicago

Archer at Sacramento • Chicago 60632 • VI 7-1140

HOURS: Mon., Thurs. 9 a.m. - 8 p.m. • Tues., Fri. 9 a.m. - 4 p.m.
Sat. 9 a.m. - 12 noon • Wed. - no business transacted

ASSETS OVER \$130,000,000.00 • RESERVES OVER \$10,500,000.00 (more than twice legal requirements)

SEARS

HERITAGE MEMORIALS
ANTKAPIAI IR
PAMINKLAI

yra pilnai garantuoti
Sears, Roebuck and Co.



FATHER
LEON KOWALSKI
1890 - 1966

KAINOS nuo \$74.95; į tą kainą įeina pristatymas ir padėjimas ant kapo. Kapinų mokesčiai atskirai.

SUTAI POTE • APTARNAVIMAS • PATENKINTI

6153 South Western Ave. Tel. HEmlock 4-4807

THOMAS J. KEARNS, vedėjas

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYs MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345-8
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

E U D E I K I S

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Trys Moderniškos Koplyčios:

4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7 - 1741 - 2

4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINČIA

(Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų)

2433 West 63rd Street, Chicago

Telef. PR 8-0831 PR 8-0834





PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON, SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Tiesiog Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — CEdarcrest 3 - 6335

Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS G. LACKAWICZ	
2424 W. 69th STREET	Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE	Tel. VIRginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS	
4848 S. CALIFORNIA AVE.	Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS	
3307 S. LITUANICA AVE.	Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS	
2354 S. HALSTED STREET	Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS	
10821 SO. MICHIGAN AVE.	Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN	
3319 SO LITUANICA AVE.	Tel. YArds 7-1138 — 1139
VASAITIS — BUTKUS	
1446 SO 50th AVE., CICERO, ILL.	Tel. OLympic 2-1009
LAWN FUNERAL HOME	
Sigmund J. Sutkus	
7909 STATE RD. OAKLAWNS ILL. Tel. — 636-2320	

O mūsų šventas, lietuviškas žodi

Viešnios iš Vokietijos — aktorės Aldonos Eretaitės ir aktoriaus Leono Barausko šventinio lietuvių literatūros rečitalio belaukiant

Antraštėje kartojant poeto Bernardo Brazdžionio žodžius, tenka pasidžiaugti, kad ateinančių savaitgalį, šalia grandiozinės ir jubiliejinės Tautinių šokių šventės penktadienio vakare (liepos 5 d.) 8 val. 30 min. vak. Jaunimo centro didžiojoje salėje, Chicagoje, įvyks **Lietuviško grožio žodžio rečitalis**, kurinėjantis ir Uragvajaus lietuvių tautinių šokių grupę „Gintaras“.

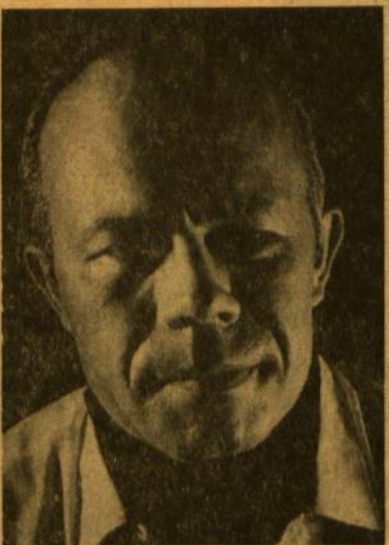
Jeigu tikime, kad šokių šventėje publikos bus pilnas amfiteatras, jeigu spėjame, kad jos neturės ir šeštadienio vakare — šventės baliuje, tai nemažiau turėtume būti tikri, kad ir penktadienio vakare Jaunimo centro salė bus sausakimšai užtvenkta publikos. Taip turėtų būti, jeigu nenorime patys sau meluoti, vadindami kultūringa ir kūrybingojo lietuviško žodžio grožį suprantančia bei jį vertinančia bendruomene.

Proga ta žodi išgirsti yra tikrai išskirtinė ir, gal būt, tokia vienintelė. Ji mums perteiks du pabrėžtinai puikūs aktorai ir skaitytojai Aldona Eretaitė ir Leonas Barauskas. Tai bus rinktinės mūsų grožinės literatūros poezijos skersinis plūvis. Aldona Eretaitė rečitalyje pateiks jau laiko tėkmėje atsijotą mūsų ryškiųjų rašytojų kūrybą, kaip

ji pati prasištarė: nuo Donelaičio iki Brazdžionio, Leonas Barauskas rečituos modernesnio sukirpimo žodį, pasirinkdamas Henriką Radauską, Vytautą Mačernį, Vladą Šlaitą, Kazį Brazdą ir Algimantą Mackų.

Čikagiečiams ir iš toliau šventės proga Chicagoje vykusiems išgirsti tiekios autorių kūrybą, perteiktą dar išieškotoje dviejų gerų aktorių interpretacijoje, turėtų būti retas ir nelyginis išgyvenimas.

Viešnią Aldoną Eretaitę čio-



Aktorius Leonas Barauskas, šventiniame mūsų literatūros rečitalyje pateiks naujosios mūsų poezijos posmus.

nai pamatysime ir išgirsime pirmą kartą. Kaip žinome, ji yra tikra prof. Juozo Erto poka-rio metais užaugusi ir išimokmusi Vakarų Europoje. Jau visą eilę metų ji reiškiasi kaip pirmieji aktorė Vakarų Vokietijos teatroje, susilaukdamas paprasto vertinimo tenk-čije vokiečių spaudoje. Tačiau ir savo teatrinės karjeros viršūnėse Aldona neatšoko nuo lietuviškos bendruomenės kamieno. Įvairiomis progomis dalyvaudama lietuviškų susibūrimų programose ir studijų dienos. Kviečiama būti Trečiosios lietuvių tautinės šokių šventės pranešėja, ji neatsisakė, atveždama dar ir lietuviškosios kūrybos rečitalį.

Leoną Barauską šio kontinento žiūrovams ir klausytojams pristatyti, galima sakyti, nereikalinga. Kas tik lanko lietuviškuosius teatrinus pastatymus bei literatūros vakarus, puikiai jį pažįsta, kaip tikrai meistrišką mūsų rašytojų žodžio perteikėją. Abu šiuos aktorius vieną vakarą išgirsti Chicagoje yra brangintina privilegija visiems. Tad penktadienio vakaro rečitalis tebūna iškilmingas ir prasmingas, dėmesį patraukias preliudas visai Tautinių šokių šventei.

k. p.



Aktorė Aldona Eretaitė — Lizos vaidmenyje Jean Paul Sartre veikale „P... respectuse“. Ateinanti penktadienį (liepos 5 d.) 8 val. 30 min. vak. Jaunimo centre, Chicagoje, ji atliks lietuviškojo kūrybinio žodžio rečitalį, programai pasirinkdama mūsų literatūros šedevrus nuo Donelaičio iki Mačernio.

DVI NAUJOS PLOKŠTELĖS

Negalėtume pasakyti, kad muzikinių plokštelių reikalai mūsų suose jau būtų taip visai ir užmiršti. Laiks nuo laiko tai viena tai kita choro, pramoginės, instrumentinės muzikos, net vokalis to plokštelė pasirodo. Visuomenė joms taipgi nėra abejinga. Jeigu jų leidimas nesustoja, tai reiškia, kad šios plokštelės yra perkamos. Tiesa, kokio nors planingumo jų leidimo nėra. Tad ir jų vertė nėra vienoda. O ji pareina nuo leidėjų nutuokimo muzikinės kultūros baruos. Jeigu viena kita plokštelė kartais per daug pasidžiaugti ir negalima, tai vis dėlto gretomis išleidžiama ir tokių, kurios yra kiekvienai šeimai ir kiekvienam muzikos mėgėjui tikra dovana. Šį kartą tad nevertė jų tytomis praeiti pro tik ką pasirodžiusias dvi plokšteles, kurias čia ir norime suminėti.

Lietuviškų vestuvių garsaus

Ne vienas iš vyresniųjų, turėtų būti, gerai atsimename kadaise Lietuvoje labai mėgtas lietuviškas vestuves plokšteles. Žinoma, jos buvo įrašytos dar anuo laiku, kada pati įrašymo technika buvo gana netobula. Bet jos mūsų ausiai jau ir tada vis tiek buvo mielos, nes savos. Dabargi Mažosios Lietuvos bičiulių draugijos Montrealio (Kanadoje) skyrius išleido vienoje ilgo grojimo plokštelėje visai naujas „Lietuviškas vestuves“, kurios plokštelės aplande dar įvardintos, kaip „Kupiškėnų vestuvės“. Joms tautosakinę medžiagą surinko ir įdaininimui pritaikė Petrus Zulonienė, Ona Paulauskienė ir



„Lietuviškų vestuvių“ plokštelės ap- lanko piešinys.

Henrikas Paulauskas. Spektaklio premjera įvyko Kupiškėje 1966 metų rudenį. Plokštelės techninė kokybė nusako ir žinomos firmos įrašas aplanko kampe: „Recorded in Lithuania, Pressed by RCA Custom Records“.

Šios plokštelės malonu klausytis dargi ne vien dėlto, kad ji neblogai techniškai pagaminta, bet ir dėl to, kad ji pati turi didžia dalimi tikrą, autentišką folklorinę vertę. Tad ir puikiai Monikos Jonynienės paruoštas, plokštelę palydinčiame aplanko tekste, be kita ko, sakoma:

„Pažįstami iš tautosakos bei literatūros (ypač Valančiaus raštų), vestuvių papročių aprašymai, piršlio oracijos, vestuvinės dainos, visos iš kartų perėjusios apeigos, pribyla klausytojui autentiškai ir nostalgikai, be mažiausio dirbtinumo ženklo“.

„Senovinių kupiškėnų vestuvių vaidintojai kalba ir klausytoja nuširdžiu pasididžiumu savo tauta, savo žeme ir jos tradicijomis. Net ir kun. Strazdo paprastė dainelė „Oi tu, strazde, strazdeli“ neatrodo dirbtinai įpinta. Rytinė, ir gal net visoj Lietuvoje, kun. Strazdo dainos ejo iš lūpų, kaip liaudies kūryba. Niekas autoriaus nežinojo. Jaunamartės raudos, išpildomos retu įsijautimu ir sakralinio elemento pagava, piršlio oracijos, liaudies kopelos garsai — visa šia me šventiška, vestuviniame preliude ir gyvenimo drama — gi liai jaudina klausytoją“.

Plokštelėje įrašytos vestuvės su skirstomos ir šias didžiasias jų dalis: Piršlybos, Mergvakaris, Užgėrų rytas, Piršlio korimas, Sodo pirkimas, Vestuvės.

Skambi jaunimėlio daina

1966 metais įvykusioje Trečiojoje lietuvių dainų šventėje klausytojus tiesiog netikėtai nustebi-

no puikus ir gausus mokyklinio amžiaus vaikų choras. Jaunieji dainininkai publiką žavėjo savo drausmingumu, dainavimu iš visos širdies ir apamai geru dainavimu. Šitai akivaizdžiai liudijo, kad ateities dainų šventėms prieauglio dar nepritrūks. Ir po anos Dainų šventės jaunieji dainininkai šio darbo neužmetė. Ne vienoje gausesnėje lituanistinėje mokykloje gyvuoja lietuviškosios dainos ansambliai, įvairiomis progomis patraukdami mūsų visuomenės dėmesį. Vienas iš tokių yra ir Vysk. Valančiaus Lituanistinės mokyklos moksleivių ansamblis „Aukuras“ Clevelande, Po kelerių metų įtempto darbo dabar štai išleista visa ilgo grojimo koncertinė plokštelė, kurioje įrašyta rinktinė šio vaikų ansamblio programa.

Plokštelė skirta Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo penkiasdešimtajai sukakčiai prisiminti. Ansamblio choras čia atlieka labai įvairią programą, palydimas gausaus ansamblio kanklininkų būrio. Ansamblio dirigentas Alfonsas Mikulskis. Kanklinių orkestro vadovė Ona Mikulskienė. Plokštelės vienoje pusėje įrašyta: Kaldėdos Lietuvoje (žodžiai ir muzika A. Mikulskio), Tau, brangi tėvyne (žodžiai S. Džiugo, muzika J. Bertulio), Lietuvis paukštelis daina (žodžiai ir muzika A. Mikulskio), Tekėjo saulele (liet. liaudies daina, harm. A. Mikulskio), Lopšinė lėlytei (žodžiai A. Balašaitienės, muzika A. Mikulskio), Grįšim, grįšim (žodžiai Vytės Nemunėlio, muzika F. Strolis), Daina apie avių (liet. liaudies daina, harm. A. Mikulskio), Dainuojanti jaunystė (žodžiai K. Barūno, muzika J. Gaidelio). Plokštelės antroje pusėje įrašytas visas chorinis ciklas su solistais, deklamacija ir kanklių ansambliu. Ciklas pavadintas „Saulės ratas“: pavasaris, rudenėlis, žiema, vasarėlė. Ciklo žodžiai ir muzika Alfonsa Mikulskio.

Plokštele gali nuosirdžiai pasidžiaugti tiek mažieji, tiek suaugę seji muzikos mylėtojai.

k.p.



„Aukuro“ įdainavimų plokštelės ap- lankas.

— Birželio 1 d. suėjo 100 metų nuo gyd. Jono Staigaičio, buv. Lietuvos Steigiamojo Seimo vicepirmininko, II ir III seimų pirmo ninko (valst.-liaudininkų frakcijos nario) gimimo. (Senuoju stilium — gegužės 20). Docentas leista monografiją apie Lietuvos tautą, kurį laiką dirbo prie J. Staigaičio redaguoto MEDICINOS žurnalo administracijos, parašė aminių TIESOJ. Žinoma, ir šis tik kaip apie gydytoją ir MEDICINOS redaktorių. Dorai įvertinęs tą dr. Staigaičio darbą, pagerbėjas neišvengė nepanaudotos progos ir režimui pasmilkinti. „Buržuaziniams“ laikais už MEDICINOS redagavimą nebuvę atlyginama, o 1940 m. komisaras V. Girdzijauskas patvarkęs, kad redaktorių būtų atlyginamas. Po karo dr. Staigaičiui buvusi paskirta pensija ir pirmajam suteiktas nusipelnusio gydytojo vardas... O pirma 600 litų mėnesinės pensijos ir universiteto suteiktas garbės daktaro vardo — lyg ir nebūtų buvę... Straipsnyje netyčia paminėta, kad MEDICINA iš pradžių redagavo chirurgas J. Žemgulytis. Tas pats, kuris 1941 m. bolševikų buvo žiauriai nužudytas. (E.)

DAUSUVA

Pakšto paskutinė vizija

(Atkelta iš 2 psl.)

nių“. Bet kaip šis nustebė, iš Vitenos išgirdęs, jog Jonikas viename laiške (1959. IX. 12) šitaip išsikišęs: „Aš negaliu suprasti, koks velnias jus apėmė, kad negalite atsipeikėti nuo Pakšto fikcijų. Aš tamtos nepažįstu, bet jei esate tokio amžiaus kaip Pakštas, turėtumėte pasimatyti su psichiatru. Kvalifinės minties kaip 'Atsarginė Lietuva' ir klaidinės vietos kaip Britų Honduras nei pats velnias lietuviams nei pats velnias lietuviams nei pats velnias lietuviams nei pats velnias lietuviams...“ Nors ūpo bangomis nešamas, žemės ūkio mokyklą baigęs poetas, vėliau iš naujo pritarė „Dausuvos“ įkūrimui, šiurkštus idėjos paneigimas buvo būdingas žymiai visuomenės daliai. Ypač labiau prasimušęs intelektualai tokiame sumanymui pasipriešino. „Manding“, taip dar 1966 m. iš Washingtono atsiliepė vienas jų šitaip: „visi fantastai vienodai sukripti“.

Aplamai, „Dausuvai“ pritarė jaunesnieji veiklūs katalikai, pirmoje eilėje buvusiam vyriausiam vadui artimi ateitininkai; taip pat dalis dar neišikūrusių tautininkų bei liaudininkų. Jai gi priešinoti tiek dešiniųjų, tiek kairiųjų veiksniai bei spauda. O masė betgi liko abejinga ir savo sunkumu prislėgė idėją, kurmis aro niekad nepraspaudė.

Pats Pakštas, viduryje visų tų sukūrių stovėdamas, per daug nesijaudino, nes buvo įpratęs būti ginčų objektu. Dėl to jis (1959. V.20; 66) jaunam savo sekėjui Anatol. Kairiui (45) Chicagoje nesinervindamas dėstė, kad toks „sumanymas galėtų būti vykdomas tik mažo būrelio pasiryžėlių, susibaudėlių, rizikuojančių“. Tik visa bėda, kad ir tokių beveik nesirodė, nes laiško gavėjas dar ankščiau (1958.IX.23) iniciatoriui buvo nusiskundęs: „Aš vienas esu pasirengęs; draugų nerandu“.

Taip informuodamas „Dausuvos“ tėvą, Kairys turėjo galvoje prisijungimą prie numatomos žinovų ekspedicijos, apie kurią mes daugiau išgirstame iš Mažeikos: „Po diskusijų (Washingtono dausuviečių tarpe), prieita išvados, kad Pakštas visuomenei nesuteikė pakankamai žinių, kad tokį kūrimą būtų galima vykdyti. Buvo tad nutarta orga-

nizuoti ekspediciją bent penkių specialistų, kurių kiekvienas išurtų savo sritį ir pateiktų atitinkamą sprendimą“. Pakštas pritarė, pareikšdamas (1959.II.1) ketvirtame „Žaliosios Atžalos“ klubo biuletenyje: „Nepridera mums labai rizikuoti. Reikia viską nuodugniau iširti“.

„Tokia kelionė — taip tęsė Mažeika — turėjo kainuoti apie du tris tūkstančius dolerių. Bet nei vienas stambesnis finansininkas nepripildė ir tuo ta žinovų kelionė neįvyko.“ Prie tos nesėkmės prisidėjo ir profesoriaus asmeniškai rūpestiai, nes kaip tik tuo pačiu laiku jis ieškojo naujos vietos gyvenimui užsitikrinti ir, be to, turėjo klausyti gydytojų, jam patarusių rūpintis pašlijusia savo sveikata. „Tuo tarpu — taip dar skaitome Mažeikos pranešime — Britų Hondure pradžioje reikštis nepriklausomybės judėjimas, kuris mums buvo nepalankus, nes daugumą gyventojų sudarė negrai. Todėl bendruomenės steigimo mintis pradėjo nustumti populiarumo net žymesniųjų pritarėjų tarpe“.

PASKUTINIS PLANAS

Be to pati idėja dar nebuvo palaidota, nes Vitenas (1960. IV.4) pranešė Pakštui: „Vakar (Washingtono) turėjome pasitarimą 'Dausuvos' reikalais. Susipažinome su pranešimais apie naująją Britų Honduro konstituciją ir priėjome išvados, kad dabar jau reikės tartis su vietinės valdžios pareigūnais. Tai nieko gero nežada. Todėl Mažeika iškelė mintį paieškoti Dausuvai vietos Bahamų salose, kur jis neseniai lankėsi. Vietiniai pasakė, kad žemė kaštuoja apie 15 dolerių už akrą, o gyventojų tesama apie porą tūkstančių. Klimatas esąs puikus. Mažeika (45) ryžėsi vykti į šias salas ir patyrinti. Gal ir jūs turėtumėte galimybės prisijungti?“

Mažeika pats apie naują projektą šitaip atsiliepė: „1960 m. pavasarį man pasitaikė būti keturį savaitę su okeanografinė programa tarp Bahamų salų, kurios man daugeliu požiūriu labai patiko. Grįžęs pasiūliau profesorui vietoje Honduro mėginti steigti bendruomenę vienoje iš

Bahamų salų. Ten galima būtų nukreipti ir mūsų pensininkus, kurie turi tendenciją sustoti Floridoje. Jam ta mintis patiko“. Dėl to „Dausuvos“ sumanytojas dr. Mažeikai (1960.V.26) pateikė šitokį planą: „Mums gal būtų patogiausia išsinuomoti Miami ar Nassau motorinį laivėlį. Tada laisvai judėtume tame salyne.“ Tuo pačiu reikalavo jis (1960.VIII.26) kreiptis ir į Viteną, kuris mano, jog „tai gal iš viso paskutinis jo laiškas“: „Kompanijonų neatsiradus, nebevažiuoju į Bahamas, ypač kad gydytojai (dr. D. Jasaitis; 62) nepatartė ir tarzaniškas keliones besileisti, atsižvelgiant į mano sveikatą: širdies fibrolacija ir t.t.“ Tai nebuvo bailus bėgimas iš „Dausuvos“ fronto — Pakštui bailumas buvo svetimas — o kar ti tikrovė, nes jau po dviejų savaičių dausuviečiai savo vado nebeturėjo.

Dar prieš tai jis sau iliuzijų nedarė, nes 1959 m. gruodžio 12 Brazilijoje gyvenančiam muzikui F. Kaseliūniui (45) visuomenės laikysena šitaip buvo apibūdinęs: „Mūsų žmonės Amerikoje labai gerai įsikūrė, o jaunimas pradeda įsijungti į kitą, didesnę tautą. Tad mažutės atsarginės tėvynės klausimas USA lietuviams nėra aktualus. Kitaip manančių labai maža ir jie neryžtingi. Ant visko gatava — gal jie vežuotų, bet pionieriais jie nebeuorėtų būti“. Šis realistiškas padėties at-

vaizdavimas Brazilijos tautiečiams, kurių daugumas veržėsi prie lietuviškesnio ir geresnio gyvenimo, buvo skaudus. Ypač dėl to, kad jie dar tą pačią 1959 metų vasario 16 d. iškilmingu raštu, po kuriuo pirmas pasirašė vis dar judrus Eliziejus Draugelis (71), buvo prašę Britų Honduro gubernatoriaus padėti jiems įsikurti.

Mažeikos epilogas: „Po profesoriaus mirties (1960. IX. 10) A. Kairys ir dar keletas žmonių iš Chicago nuvyko patyrinti Bahamų salų sąlygas lietuviams kur ti turizmo centrą ir aprašė tai laikraščiuose. Platusio atgarsio tas naujas žygis nesukėlė, ir tuo būdu kūrimosi mintis buvo išlėto užmiršta“. Ir taip išblėso Pakšto paskutinė vizija.

Motekaitienės elegija: „Norėjai mus išvesti į kitą žemę, Kaip Pranašas senos tautos — Bet mirties angelas pastojų keliai Ir nuvedė, kur tautos be ribos.“

MERCEDES KŪRYBA SKAIDRĖSE

Pats naujausias Lietuvių foto archyvo užmojis yra pradėti leisti lietuvių dailininkų kūrybos



Dirigentas Vytautas Marijošius. Trečiojo Pasaulio lietuvių bendruomenės seimo proga diriguo- simfoniniam orkestrui didžiajame lietuviškos muzikos koncerte rugsėjo 1 d. New York'e. Nuotrauka V. Mažeiko